

Новы Час

ЗМІЦЕР ДРОЗД

Стар. 5

ВАЛЮТНАЕ ПОЛЫМЯ ШУГАЕ ПА ПРАСТОРАХ

На чорным рынку 18 мая долары можна было прадаць за 6300–7500 рублёў. Назіраецца шакуючы рост цэн і накапленне проблем у эканоміцы

Стар. 6

ВЫБУХ У КАЗАХСТАНЕ

Пра версіі, рэакцыю грамадства і ўлады журналіст «НЧ» Алег Новікаў размаўляе з палітолагам з Казахстана Андрэем Грышыным

Стар. 13

БЕЛАРУСКАЯ КАНADA

Стар. 14–15

ЧЫТАЙЦЕ

Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

ВАЛАДАРЫ ДУМАК
— ФІЛОСАФ
АКУДОВІЧ

Сустрэча ў рэдакцыі

Брутальны разгон Плошчы — на першы погляд, нечаканы і нематываваны, і нават шкодны для самога рэжыму — быў заканамерным прайяўленнем менавіта гэтых глыбінных таталітарных комплексаў. Узрошы на тле, на аскепку савецкага, ён мусіў быў злікідаўца пагрозы свайму існаванню, якія спаквала кандэнсаваліся і з відавочнай яснасцю выявіліся падчас выбараў.

Рэжым раптам адчуў, што нават жорстка рэгулюемая, імітацийная дэмакратызацыя прыядчынне вароты яго аўтарытарнай крэпасці, што ў гэту ўчыліну можа вось-вось лавінай хлынуць натоўп. Не выключана, што мірная дэмантрацыя на плошчы ўладамі сапраўды ўспрымалася як рэальная спроба паўстання. У страху — вялікія вочы.

Свае фобіі любы таталітарны (і нават аўтарытарны) рэжым лечыць хірургічнымі аперацыямі — па ізалаціі і ліквідацыі сваіх апанентаў, як рэальных, так і патэнцыйных, што яму прымроўліся (знакамітае бальшавіцкае «лес рубят, щепки летят»). Рафлекторна імкненца заглушыць свае страхи праз застрашванне грамадства. Розница толькі ў маштабах ахвяр. Бо чалавек для таталітарнай сістэмы — усяго толькі людскі рэсурс, чалавечы матэрыял. Рацыянальны разлік да абсурду пераплещены з ірацыянальным.

Судовыя працэсы — лагічныя працяг разгону Плошчы. Адмовіша ад судоў азначала б паставіць пад сумнёў 19-га і, галоўнае, вярнуцца хаця б да імітацыйнай дэмакратызацыі палітычнага жыцця краіны. Мэта прысудаў — застрашванне апазіцыі, параліч яе дзейнасці, расправа з канкурэнтамі і адначасова прышчэпка ад вылучэння кандыдатам ў будучых выбарах любога, апроч прызначаных дзеянай уладай. Ну і, зразумела, палітвязні — закладнікі, той самы чалавечы матэрыял на выпадак магчымага гандлю з Захадам.

З гэтай логікі вынікае і схема арганізацыі судовых працэсаў — разбіўка падсудных на адмыслова сформаваныя групы, размеркаванне пад розныя арты-

▶ АД РЭДАКТАРА ФОБІ ЎЛАДЫ

Аляксей КАРОЛЬ

Нагадаем дамінантныя падзеі,
што вызначаюць асноўны
змест палітычнай сітуацыі
ў Беларусі і разам з тым
выяўляюць асноўныя фобії,
страхі ўлады.

Разгон Плошчы 19 снежня 2010 года, суды і прысуды «за Плошчу», несціхаючая хвала арыштаў і ператрусаў, забарона на выказванне любой іншай, акрамя афіцыйнай, версіі выбуху ў метро, серыя ператрусаў на офісах незалежных СМИ і кватэрах журналістаў, пагроза закрыцця газет «Наша ніва» і «Народная воля», арышт журналіста Андрэя Пачубута па адвінавачванню ў паклённе на прэзідэнта і, урэшце, кампанія па навядзенню дысцыплінныя на прадпрыемствах.

Гэтыя падзеі ёсць адначасова — прайяўленні фобіі менавіта ўлады таталітарнага тыпу. Дэмакратычна арганізаваная ўлада таксама мае свае фобіі. Але ні адна з іх не нясе ў сабе страшнага закляцця рэпрэсій. Страты ўлады, перазменка палітычных лідараў і каманд, каналы для выхаду пратэстнай энергіі прадугледжаны ў самой яе канструкцыі.

Гэту канструкцыю беларуская ўладная групоўка свядома адпрэчыла яшчэ ў 1994 годзе, але да 19 снежня 2010 года паўсюдна публічна сцвярджала, што створаная імі мадэль — так званая «вертыкаль» — ёсць ні што іншое, як увасабленне найлепшай у Еўропе дэмакратыі. Па сутнасці, гэта ёсць ператліванае ідэалагема Леніна аб сацыялізме як поўнай, даведзенай да канца дэмакратыі.

Другі класічны таталітарны рэжым, нацыянал-сацыялістыкага гатунку, у сваім прапагандысцкім арсенале карыстаўся іншай фор-

мулай — адкрытым адмаліннем дэмакратыі як прыдумкі плутатаў для падману народа.

Пасля 19 снежня Лукашэнка публічна адмовіўся ад дэмакратыі. Маскіровачы покрылі са створанай ім канструкцыі быў скінуты.

Канцепцыя таталітарнага рэжыму завострана на вечнае існаванне, а значыць, і на пажыццёвое знаходжанне на вяршыні піраміды яе творцаў, яе правадыра. Адсюль і ўспрыніцце такім рэжымам пагрозы свайму існаванню, што трансфармуєцца ў навязлівія фобіі, страхі. Гэта — канкурэнты, якія ў шэрагах ўладай бюракратыі, так і апазіцыі. Любое іншадумства, свобода інфармацыі, свобода слова. І наймацнейшы страх — сацыяльнае нездавальненне ў любых яго формах: ад размоў на кухні да сходаў, мітынгаў і дэмантрацый. Гэта — любыя перамены ў сістэме, бо нават самыя бяскрайдныя нясуць у сабе пагрозу некантролюемага авалу.

кулы Крымінальнага кодэksа і пад розныя тэрміны зняволення. Аднак на правядзенне гучнага паказальнага судовага працэсу ўлады не рашыліся. З-за боязі грамадскага разанансу. Раскідалі па розных судах, судзяць у невялікіх залах, пры мінімальнym асвятленні ў дзяржаўных СМИ. Боязь не без падставы: па апытаці на партале TUT.BY, сярод праблем, якія найбольш хвалююць грамадства, суды над апазіцыяй былі названы нароўні з «вызваленнем» курса долара. Большасць грамадзян спачувае зняволеным, што выявілася ў моцнай кампаніі салідарнай дапамогі ахвярам Плошчы.

Ці дасягнуў рэжым паставленых мэтаў? Часткова і на час. Найбольш, падаецца, у кансалідацыі бюракратыі, ліквідацыі ў яе шэрагах любых прайяў фронды. Арганізаваная апазіцыя, асабліва партыйная, — сапраўды выглядае паралізаванай, аднак структуры яе захаваліся і пры першых жа прыкметах росту незадавальнення ў грамадстве могуць ажыць, стаць прыцігальнымі для новых людзей. Грамадскія арганізацыі сыплі з палітычнага поля ў большбяспечныя сферы дзейнасці — культурніцкія, асветніцкія. Але актыўізіваліся праваабарончыя арганізацыі.

Не саступіў ані кроку назад, нягледзячы на бесперапынныя затрыманні і арышты актыўістаў, у сваёй кампаніі негвалтоўнага супраціву арганізаваны моладзеў рух, той жа «Малады фронт». У моладзевым асяродку ўжо з'явіліся прыкметы радыкалізацыі пратэстных акций (спробы падпалаў дзяржаўных установ).

Поўным разгромам апазіцыі, па крэтыках класічных таталітарных мадэлей, з'яўляецца поўная забарона любых апазіцыйных партый і арганізацый з заменай іх імітацыйнымі структурамі. Тоеж адносіца і да незалежных СМИ.

Аднак на такія ўлады Беларусі пакуль не рашыліся. Но менавіта яны якраз і могуць зрушыць лавіну сацыяльных і палітычных перамен. Тым больш, што ў краіне разрастасцца артыяльна-еканамічны крызіс.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

▶ суды

АПЛАДЫСМЕНТЫ Ў СУДЗЕ

Таццяна ШЭЛЕГ

Уапошні дзень перад вынясеннем прысуду ў Фрунзенскім судзе Мінска гучалі аплодысменты. Пагрозы суддзі выдаліць з залы прысутных не падзейнічалі.

З апошнім словам 18 мая выступілі Уладзімір Някляеў, Віталь Рымашэўскі, Наста Палажанка, Аляксандар Фядута, Андрэй Дэмітрыеў і Сяргей Вазняк.

«Не страшна сесці ў турму — страшна апусціць рукі. Я буду дзейнічаць. Наш прысуд у тым, што мы свабодныя. Я не ведаю, колькі яшчэ разоў траплю на лаву падсудных», — заяўвала Наста Палажанка.

Істэртыя і татальніцы суды — вось што, паводле ях словаў, адбываецца зараз у Беларусі. За нежаданне казаць хлусню людзі атрымліваюць ад 2 да 5 гадоў зняволення. «Але нельга адабраць свабоду і веру», — запэўніла Наста. І пажадала «высокаму суду» свабоды.

Віталь Рымашэўскі сказаў, што меў гонар запрашаныя людзей на Плошчу. «Але наўно думцаў, што заклікі прывялі людзей на Плошчу. Людзі выйшли туды

змагацца за свабоду, змагацца са страхам, хлуснёй і беззаконнем, што пануюць у краіне. Тоэ, што зараз адбываецца — жорсткая прысуды, рэпресіі, — накіравана на тое, каб людзі больш не выйшлі. Але ўсё будзе наадварот», — лічыць экс-кандыдат.

Віталь Рымашэўскі падзякаў усім, хто не спужаўся і падтримліваў яго. Ён будзе работаць ўсё магчымае, каб людзі, якіх пакаралі за Плошчу, выйшли на свабоду.

Аляксандар Фядута «правеў працу над памылкамі». Ён зазначыў, што трэба абломваць асабістыя амбіцы і слухаць іншых. Штабы кандыдатаў не здолелі давоміцца. «Мы з Халіп, Саннікам, Бандарэнкам не размаўлялі з 2007 года. А дарма. Але нашы родныя сустрэліся ў чэргах, каб здаць перадачы ў «амерыканку», — сказаў ён.

Хацелі перамен, але не здолелі дамагчыся. «І справа не ў міністры Куляшове. Справа ў нас. Мы павінны аўяднацца», — падкрэсліў Аляксандар Фядута.

А Уладзімір Някляеў сказаў: «Я ўдзячны беларусам, якія 19 снежня выйшли на Плошчу і захавалі годнасць нацыі». Яго прамова завяршила выступы аўбінавачаных. І прысутныя ў зале зладзілі авацюю.

Прысуд будзе абелешчаны 20 мая а 16-й гадзіне.

ХАЛІП ПАЗБАУЛІ ВОЛІ З АДТЭРМІНОЎКАЙ

Генадзь КЕСНЕР

Да двух год пазбаўлення волі з адтэрміноўкай выканання прысуду прыгаворана судом Заводскага раёна Мінска вядомая беларуская журналістка Ірына Халіп.

Кіраўнік штаба экс-кандыдата ў прэзідэнты Віталя Рымашэўскага Павел Севярынец асуджаны на трэх гады абмежавання волі з накіраваннем для адбывання пакарання ў папраўчую ўстанову адкрытага тыпу. Кіраўнік штаба яшчэ аднаго прэтэндента на вышэйшую дзяржаўную пасаду Мікалай Статкевіч Сяргей Марцалеў прыгавораны да двух год пазбаўлення волі ўмоўна.

Такі вердыкт агучыла раніцай 16 мая суддзя Жана Брысіна, якая цалкам пагадзілася з патрабаваннем дзяржаўнага аўбінаваўцы. Згодна рашэння суда, Паўла Севярынца і Сяргея Марцалеў, якія да вынясення выраку знаходзіліся ў следчым ізалятары КДБ, а таксама Ірыну Халіп, якая апошнім часам была пад хатнім арыштам, вызвалілі наў прост у зале суда. Дзясяткі людзей, большасць з якіх не змагла патрапіць у залу і пачаць прысуд, у калідоры сустрэлі палітвязняў гучным «Жыве Беларусь!» і аплодысментамі.

Ірына Халіп найперш падзякаўала сваім бацькам і маці свайго мужа, на доноў якіх, па словах Ірыны, за гэты час выпалі нечалавечыя выпрабаванні. «Не мы, а наўшы бацькі сапраўдныя героі», — падкрэсліла журнالістка, якая шчыра падзякаўала і сваім калегам па прафесійным цэху за падтрымку яе сям'і ўвесі час пасля 19 снежня.

Па словам журнالісткі, вынесены ёй прысуд можна парашаць з уязцем у закладнікі, бо за самае нязначнае парушэнне яна можа зноў апынушца ў вязніцы. А праз два гады яе зноў будзе судзіць, каб вызнаныць, ці выпраўлілася яна, і тады зноў будзе вырашаны асуджаных палітвязняў.

Павел Севярынец, падзякаўшы ўсім прысутным за падтрымку і салідарнасць, абнёўся з бліzkімі, найперш з маці Таццяной, пасля чаго літаральна паліцеёў у суд Фрунзенскага раёна, дзе судзяць іншых «палітычных», у тым ліку яго паплечніцу Насту Палажанку. Сяргей Марцалеў сказаў, што пасля выхаду з-за краты будзе змагацца за вызваленне асуджаных палітвязняў.

І самі асуджаны, і правааборонцы, і адвакаты лічаць вынесенны 16 мая прысуды незаконнымі і несправядлівымі, таму вырак суддзі Брысінай цягам дзесяці дзён мае быць абскарджаны ў вышэйшую судовую інстанцыю.

Яшчэ ў панядзелак Ірына Халіп і маці Андрэя Саннікава Ала Уладзіміраўна атрымалі дазвол на сустрэчу з мужам і сынам. Аднак сустрэчы гэтай не адбы-

зуменне. Паводле яго словаў, сітуацыя з тым, як зараз рыхтуеца законапраект «Аб абыходжанні з жывёламі», непрымальная.

«У звароце да ўлады будуць выказаны асноўныя палажэнні, якія абураюць шырокія колы грамадскасці, і патрабаванне змяніць іх на цывілізованыя. А таксама патрабаванне, каб зрабіць дзяянасць працоўнай групі на базе законапраектаў адкрытай. Для таго, каб голас грамадзянскай супольнасці быў і пачуты, і прыняты», — зазначыў Сяргак Лісічонак.

Музыкі выказалі гатоўнасць распаўсюджваць пасланні ў абарону жывёл. І агучваць іх падчас сваіх канцэртаў. «Мы можам артысты абысці, яны абавязкова падпішуть пад зваротам, — сказала Ганна Хітрык. — Усіх знаемых музыкай я з задавальненнем абыду. Можам раздаваць улёткі перад канцэртамі і заклікаць падпісанцаў гледачоў. Змяшчаць інфармацыю на свае сайты. І таксама мы гатовы ўдзельнічаць у дабрачынных мерапрыемствах.

РЭКОРДНЫЯ ТЭРМІНЫ

Генадзь КЕСНЕР

18 мая дзяржаўны аўбінаваўца Кірыл Чубакавец агучыў пакаранні, якія ён патрабуе для экс-кандыдатаў у прэзідэнты Мікалая Статкевіча і Дэмітрыя Уса, а таксама яшчэ для пяці ўдзельнікаў падзеяй
19 снежня 2010 года — ад чатырох да восьмі з паловай гадоў пазбаўлення волі ў калоні ўзмоцненага рэжыму.

Чубакавец прапанаваў суддзі Людміле Грачавой даць Мікалай Статкевічу восем год, Дэмітрыю Усу — сем год, Аляксандру Класкоўскаму — восем год і шэсць месяцоў, Андрэю Пазняку, Аляксандру Квяткевічу, Дэмітрыю Буланаву і Арицю Грыбкову — па чатыры гады зняволення ў калоні ўзмоцненага рэжыму. Пракурор запатрабаваў для Грыбкова яшчэ і прымусова галянчыні адрагніцца ад алкагалізму.

Фігурантам крымінальнай справы, якая разглядалася ў судзе Ленінскага судзе Мінска, інкраймавалася арганізацыя (Статкевіч і Усу) альбо ўдзел у масавых беспарадках (часткі 1 і 2 артыкула 293 Крымінальнага кодэкса Беларусі). Максімальная пакаранне паводле гэтага артыкула КК — да пятнаццаці гадоў пазбаўлення волі.

Выступаючы ў судовых спрэчках, адвакат Мікалай Статкевіча Таццяна Станкевіч выказалаў ўпэўненасць, што прызнаць вінаватым яе манданта нельга, і па гэтым артыкулу яго немагчыма прысягваць да адказнасці. По словам адваканцаў, можна пагадзіцца, што Статкевіч меў аносіны да несанкцыянованай акцыі 19 снежня.

Прысуд па справе будзе абелешчаны ў судзе Ленінскага судзе Мінска 20 мая ў 16.00.

▶ КРУГЛЫ СТОЛ

МУЗЫКІ — ЗА АБАРОНУ ЖЫВЁЛ

Альбіна ВІШНЕЎСКАЯ

Беларускія творцы будуць змагацца за прыняцце гуманнага закона аб абыходжанні з жывёламі. Пра гэта яны заявілі падчас круглага стала, які адбыўся ў Мінску 18 мая.

Ініцыятарам сустрэчы выступіла Беларуская музычная альтэрнатыва. Удзел у сустрэчы ўзялі музыкі Алег Хаменка (гурт «Палац»), Ганна Хітрык (гурт «Sunduk») і Сяргей Рудзеня (гурт «Дзяявіты міліметр»). Ад зоаабаронцаў — арганізацыі «Абаронім жывёл», «Зоасвяцло» і «Эгіда».

У Беларусі дагэтуль няма закона аб абароне жывёл ад жорсткага абыходжання. Законапраект, які

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

НЕДАЛЕКА ДА КАНЦА?

Сяргей САЛАЎЁУ

Здаецца, да канца падыходзяць суды па справе аб масавых беспарадках 19 снежня 2010 года. Ужо асуджаны на пяць гадоў узмоцненага рэжыму Андрэй Саннікаў, на трывадлы «хіміі» — Павал Севярынец, з умоўнымі тэрмінамі на волю выйшлі Сяргей Марцалеў і Ірына Халіп, атрымалі свае гады шараговыя ўдзельнікі Плошчы. На час напісання матэрыялу скончыўся працэс Някляева-Рымашэўскага-Фядуты-Вазняка-Палажанкі-Дэмітрыева, з апошнімі словамі выступаюць на працэсе Уса-Статкевіча.

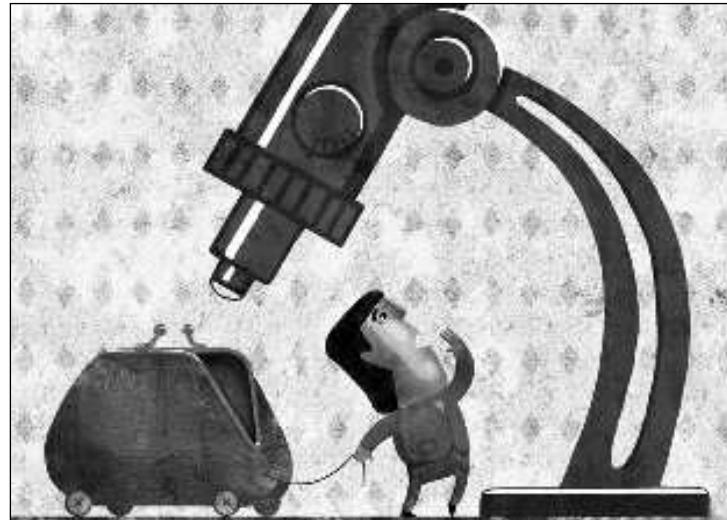
Дзіўна, што суды як з ланцуго сарваліся. Калі Саннікава началі судзіць 27 красавіка, а скончылі толькі 14 мая, то суд над ягонай жонкай Ірынай Халіп і яе паплечнікамі заняў усяго тры дні. Цікава, куды так спяшаюцца?

У прынцыпе, ясна, куды. І, пэўна, справа тут не толькі ў нейкіх палітычных захадах. Прыйладам, паспесь пасадзіць усіх да прыезду Пуціна, які адбыўся 19 мая. Ці пасадзіць усіх да наступнага тыдня, да абмеркавання «беларускага пытання» ў Савецце ЕС, каб было чым гандлявацца. Можа, суддзі кіруюцца адным і простым матывам: нікому не хочацца «завіснуць» у душнай судовай зале летам, якое, як вядома, наступае ўжо праз дзесяць дзён. А да сезону адпачынку траба ж яшчэ і прэмію атрымаць за бездакорна выкананыя загады.

Вось толькі наўрад ці такая паспешлівасць будзе на карысць усёй беларускай дзяржаве.

Канешне, крышачку падсаладзіў ситуацыю Генеральны сакратар Савета Еўропы Турб'ёрн Ягланд. 17 мая на прэс-канферэнцыі па выніках пемроў ў кіраўніком МЗС РФ Сяргеем Лайровым ён не выключыў у перспектыве ўступленне Беларусі ў Савет Еўропы. «Еўропа не абмяжоўваецца краінамі — сябрамі ЕС. У яе ўваходзяць у нашым разуменні 47 краін. Спадзяюся, хутка гэтая колькасць павялічыцца да 48 за кошт далучэння Беларусі», — заявіў Ягланд.

Чым бы дзіцё не цешылася, абы не рукамі. Асабліва, наконт «хуткага» ўступлення Беларусі ў гэтую структуру. Па-першае, абавязковая ўмова для ўступлення ў Савет Еўропы — мараторый на смяротнае пакаранне ці поўная яго забарона. Гэтага ніхто ў Беларусі рабіць не збираецца. Усе аберкаванні гэтага пытання былі на ўзроўні «пасядзелі — патрындзелі — разышліся». Ужо другі год пра-ваабаронцы праводзяць кампанію па адмене смяротнага пакарання, а вынікаў — з гулькін нос.

Па-другое, сяброўства Беларусі ў Савецце Еўропы аўтаматычна азначае, што беларускія грамадзяне атрымліваюць права звяртацца ў Еўрапейскі суд па правах чалавека. А ягоныя рашэнні для краін — сябраў СЕ абавязковыя, у адрозненне ад Камітэта па правах чалавека ААН, на якія можна і напльяць. Хіба кто хоча ва ўладзе, каб усе, асуджаныя за Плошчу, масава звярнуліся туды? Пытанне рытарычнае, на вялікі жаль.

А tym часам у Брусаўле вывучаюцца магчымыя эканамічныя санкцыі ў дачыненні да Беларусі. Пра гэта паведамляе бельгійскае выданне «Euobserver» са спасылкай на дыпламатычную крыніцу. Кіраўнікі пасольстваў краін ЕС у Мінску ўжо адправілі ў Брусаўль папярэдні спіс асоб і прадпрыемстваў, у дачыненні да якіх разглядаецца магчымасць увядзення новых аблежавальных мер, паведамляе «Euobserver». У гэтым спісе, у прыватнасці, дзяржканцэрн «Белнафтахім», група кампаній «Трайпл», кампанія «Белтэхэкспарт» і ААТ «Беларуськалей».

«Гэты спіс яшчэ не знаходзіцца на стадыі рэалізацыі: пакуль ён базуецца на сведчаннях накшталт «ён сказаў/яна сказала». Мы павінны быць упэўненыя ў тым, што гэтыя кампаніі сапраўды належаць тым людзям, пра якіх мы думаем. Санкцыі ўводзяцца паступова, каб мы моглі аказваць націску адказ на развіццё сітуацыі», — цытуе «Euobserver» еўрапейскага дыпламата.

Брусаўльскае выданне зазначае, што новыя санкцыі «павінны ўдарыць па дзяржаўным бюджетзе прэзідэнта Лукашэнкі, не прыносячи крызісу ў кволю эканоміку краіны».

«Але наўрад ці гэта нанясе ўрон прыватнаму капіталу прэзідэнта, які, паводле чутак, асядае ў расійскіх і Украінскіх банках, кампаніях, занятых у рыбным бізнесе, будаўніцтве і продажы нерухомасці, а таксама на афшорных рахунках у Pacii і адной з краін ЕС, — гаворыцца ў артыкуле. — Неабходна сур'ёзна разведвальная аперацыя для таго, каб адсачыць гэтыя грошы. І пакуль ніводная краіна Еўрасаюза не гатова выдзеліць сродкі для вырашэння такай задачы».

Спіс можа быць гатовы ўжо да наступнага пасяджэння Савета міністраў ЕС па замежных спраўах, якое пройдзе ў Брусаўле 23 мая.

На гэтым фоне застаецца толькі чарговы раз падзвінца аптымізму

беларускага кіраўніцтва. Беларусь не выключае магчымасці звароту па крэдytнную падтрымку да Міжнароднага валютнага фонду. Пра гэта заяўлюе прэм'ер-міністр Міхаіл Мясніковіч 17 мая падчас даклада Аляксандру Лукашэнку. «Але гэта працэс дастатковая працяглы. У чэрвені будзе чарговая планавая місія гэтага фонду ў Беларусь. Мы не гэтыя пытанні будзем аблікоўваць, але ў залежнасці ад той справа звада, якая будзе падрыхтавана місіяй МВФ, мы можам прагнаваць далейшае развіццё падзеі у адносінах з гэтай аўтарытэтнай міжнароднай арганізацыяй», — сказаў прэм'ер.

З'есці, ён, можа бі, і з'еў, але ж яму дасць? На фоне рэзка негатыўнай рэакцыі Захаду на становішча з палітычна матываваным прысудамі ў Беларусі ніякага крэдыта МВФ нам не свеціць. Тым больш, што аналітыкі парыўнёўваюць сённяшнюю Беларусь з амаль збанкрутаванай у выніку фінансава-еканамічнага крываці Грэцыяй. Але ў той час, калі ЕС прадставіў Грэцыі антыкрываісную дапамогу ў памеры 147 мільярдаў долараў, Беларусі ніхто дапамагаць не збіраецца. Нават Расія, што б там ні казаў беларускі прэзідэнт. Купіць што-небудзь «непатрэбнае», кшталту «Белтрансгаза», — калі ласка, а крэдйт даць — не.

А пакуль праблемы Беларусі — як зневініця, так і ўнутраныя — плануюцца вырашыць звыклым спосабам навешвання локшыны на вушы даверлівай часткі насельніцтва.

У Беларусі неабходна паляпшаць якасць інфармацыйна-аналітычных тэлепраграм, заяўлюе намеснік міністру інфарматыкі Аляксандр Слабадчук 16 мая на прэс-канферэнцыі ў Мінску. Паводле яго слоў, гэта тычыцца ўсіх тэлеканалаў, як агульнанациональных, так і рэгіональных.

Асабліва неабходна паляпшаць якасць праграм, якія тычыцца фінансава-еканамічных пытанняў, мяркуе чыноўнік. Ён лічыць, што гэта дазволіць навучаць бізнесмэну. «Неабходна, каб у нас былі магутныя сур'ёзныя праграмы, і банкіры, бізнесмэны моглі глядзець такія праграмы», — сказаў Слабадчук. Па яго меркаванні, вельмі важна таксама выкарыстоўваць новыя прыёмы пры тэлевізійным асвяленні пытанняў сацыяльнай палітыкі, «каб не было збітасці».

Толькі вось даверлівых сярод насельніцтва застаецца ўсё менш і менш.

▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ

ЯЎГЕН ЛІПКОВІЧ

Вядомага блогера Яўгена Ліпковіча пакаралі за «абраз» Мікалая Чаргінца. Блогера призналі вінаватым у «наўмысным прыніжэнні гонару і годнасці асобы, выяўленым у непрыстойнай форме» (ч. 3 арт. 9 Кодэкса аб адміністрацыйных правапарушэннях) і прысудзілі да штрафу ў 15 базавых велінань (525 тысяч рублёў).

Падставай для вынісення штрафу паслужыў звароту ў суд Чаргінца за тое, што 19 сакавіка 2011 года ў Севастопальскім парку сталіцы Ліпковіч публічна спаліў кнігі Чаргінца. Ліпковіч у судзе заяўіў, што ў студзені 2010 года ён купіў два асбікі кнігі Чаргінца «Таямніцы авальнага кабінета». Адзін з іх ён меў намер падарыць каму-небудзь. Але ў кнізе блогер знайшоў «вельмі шмат непрыстойнага». Ён заяўіў, што праз год пасля набыцця кнігі яго дачка навучылася чытаць. Калі Ліпковіч убачыў, што дачка ўзяла пачытаць кнігу «Таямніцы авальнага кабінета», ён адбраў яе, з-за чаго дачка пакрыўдзілася на яго. «Мала таго, што я сам пакутаваў і перажываў, калі чытаў «Таямніцы авальнага кабінета», дык зараз гэта кніга стала прычынай крываў на мяне дзіцяці», — цытуе Яўгена Ліпковіча БелаПАН. Блогер у судзе зачытаў апісанні асабліва непрыстойных сцэн, якія змяшчаюцца ў кнізе, і растлумачыў, што ён вырашыў «утылізаваць сваю ўласнасць вядомым традыцыйным спосабам» — спаліў яе ў Севастопальскім парку, каб яна не трапіла ў рукі яго дачкі.

Яўген Ліпковіч мае намер аўскардзіць прысуд суда Першамайскага раёна ў Мінскім гарадскім судзе на працягу 10 дзён. «Акрамя таго, я маю намер падаць некалькі заяўліў. Адну з іх — у камісію па прадухіленні гвалту, жорткасці і парнаграфіі пры Міністэрстве культуры, каб яны вынеслі рашэнне, ці ёсць у кнігах Чаргінца элементы парнаграфіі. Па-мойму, гэта доказу не патрэбую», — мяркуе Ліпковіч.

СЯРГЕЙ АЎЧЫННІКАЎ

Галоўным трэнерам сяміразовага чэмпіёна Беларусі па футболе прызначаны эксп-галікіпер зборнай Расіі, маскоўскіх «Лакаматыва» і «Дынама», Сухумскага «Дынама», партугальскіх «Бенфікі», «Алверка» і «Порту» 40-гадовы Сяргей АЎчыннікаў — піша «Салідарнасць». На пачатку 2007 года АЎчыннікаў паспрабаваў вярнуцца ў «Лакаматыва», але атрымаў адмову галоўнага трэнера Анатоля Бышоўца. Сяргей прыняў рашэнне завяршыць кар'еру гульца і пайшоў вучыцца ў Дзяржкунавы ўніверсітэт кіравання на кафедры «Менеджмент у гульнявых відах спорту». Паспяхова абараніўшы дыплом, АЎчыннікаў вярнуўся ў «Лакаматыва» у якасці трэнера. Аднак у трэнерскі штаб кіеўскага «Дынама», з якім у маі 2008 года заявіў серабро чэмпіянату Украіны. Далейшая праца АЎчыннікаў на пасадзе трэнера таксама ведала перамогі і паразы.

У сезоне 2007 года справы ў чыгуначніка складваліся вельмі дрэнна. Нягледзячы на перамогу ў Кубку Расіі, у чэмпіянаце каманда заняла самае нізкае месца ў сваёй расійскай гісторыі — 7-е. АЎчыннікаў на працягу сезона падвяргаў рэзкай крываці галоўнага трэнера, а пасля яго звальнення ў лістападзе выказаўся на конці свайго жадання ўзнажаліць «Лакаматыва». У снежні 2007 года Сяргей АЎчыннікаў па запрашэнні былога прэзідэнта і галоўнага трэнера «Лакаматыва» Юрый Сёміна ўвайшоў у трэнерскі штаб кіеўскага «Дынама», з якім у маі 2008 года заявіў серабро чэмпіянату Украіны. Далейшая праца АЎчыннікаў на пасадзе трэнера таксама ведала перамогі і паразы.

Дарэчы, першы матч пад кіраўніцтвам АЎчыннікаў мінскага «Дынама» прайграла салігорскаму «Шахцёру» з лікам 0:2.

ЮРЫЙ ШАЎЧУК

Расійскі музыкі Юрый Шаўчук, лідар культивага гурта «ДДТ», падпісаў шэршт паштовак для людзей, якія знаходзяцца ў вязніцах, каго судзяць за ўдзел у акцыях пратесту 19 снежня.

«Мне падабаюцца людзі, што маюць унутраную свободу», — сказаў музыкі ў сваім відэзвароце. — А гэтыя хлопцы маюць галоўнае. Свобода — важная рэч для чалавека. Як напісаў калісьці Сартр, кожны чалавек асуджаны быць свободным... Не бывае дэмакратыі правай, левай або сувэрэннай свободы ці свободы па ўзору Лукашэнкі. Яна або ёсць, або яе няма... Гэтыя хлопцы — вельмі годныя людзі, я проста перад імі схіляюся, як і многія людзі тут, у Расіі... Я жадаю мужнасці, разумею, як гэта цяжка. Але з іншага боку — вы не адны. У мене песня ёсць «Ты не адзін». Думаю, усё будзе нормальна. Улада, якая так абыходзіцца са сваімі свободнымі грамадзянамі, яна баязлівая. А гэта ўжо яе пракол. Гэта вялікая чорная дзірка на яе целе, у якой яна і распушціцца».

ПАЛІТЫКА

4

► ТРАГЕДЫЯ

ПЫТАННІ ЗАСТАЮЦА

Вольга ХВОІН

Ад 11 красавіка, калі здарыўся выбух у мінскім метро, загінулі і былі пакалечаныя людзі, праішло больш за месяц. Ужо праз два дні прадстаўнікі ўлады заяўлялі, што злачынца затрыманы. Але чым больш часу мінае, тым менш інфармацыі пра ход следства.

Пад вартай знаходзіцца два чалавекі, якія маюць дачыненне да здзіяснення тэракту. Генеральны прокурор Рыгор Васілевіч паведаміў, што ім прад'яўленае абвінавачванне. «Нічога адноса ніякага аб матывах тых, хто ўчыніў злачынства, сказаць нельга. Які можа быць матыў у чалавека, які здзіясняе асабліва цяжкае злачынства? Чалавек разумны, але мазгі набакі — гэта несумненна», — цытуе генпрокурора БелаПАН. Не бачаць следчыя за абвінавачваемым і палітычных сілаў. «У бліжэйшыя месяцы-два будзе ясна, калі справа будзе перададзеная ў суд», — сказаў Васілевіч.

Цягам месяца сілавікі правялі аперацыю «Арсенал» і канфіскавалі больш дзвюх тысяч адзінак зброі, больш 20 кілаграмаў выбуховых рэчываў. «Шманалі» школы, музеі, ваенныя часткі, падвалы.

У Віцебску (дзе жылі падазраваныя) зачыстка мела не меншы маштаб. Аднак, як цытуе праваабарончы цэнтр «Вясна» супрацоўнікаў ЖКГ Першамайскага раёна Віцебска, ніякіх лабараторый у падвалах жылых дамоў яны не бачылі. «Вось глядзіце, але тут нават лімпачкі ніяма! Асцярожна, пад ногамі лужына! Тут заўжды вільгачы, трубы цякуць, смурод стаіць... На кожную кватэру — катушок два на два метры і рассохлыя дзвёры з негаблявымі дошак. Якая лабараторыя, калі тут без процівагаза гадзіну не пратрываеш! Смешна слухаць такія выступы па тэлебачанні!» — цытуе «Вясна» слова мясцовага жыхара.

Аляксандр Лукашэнка заявіў, што абвінавачваемы рыхтаваў выбух ў цягніку, на прыпынку і ў аўтобусе. «Гэты чалавек асвоіў гэта рамяство, бачыў усё па тэлебачанні і вывучыў у інтэрнэце, гэта з яго паказанняў. Ён упершыню гэта ўбачыў там. Думаю, што сёняня можна пра гэта сказаць», — цытувалі напрыканцы красавіка Лукашэнку дзяржаўнае агенцтва БелТА. Цікава, што на пачатку быў заяўлены, нібы выбух у метро зладзілі тыя, «каму было выгадна падарваць спакой у краіне». Праз тыдзень пасля заяўлення Лукашэнкі, што выканаўца выбуху — хімікаматар, з'явілася інфармацыя на расійскім сайце Life News быццам бы галоўны абвінавачваемы па справе аб выбуху ў мінскім метро быў забіты, магчыма, сукамернікамі. У КДБ гэтую інфармацыю абверглі. Аднак абвінавачваемага жывымі здаровыми прэсе не прад'яўлі.

Расследаванне справы аб выбуху ў метро выклікае мноства пытанняў у юристаў. Вось як каментуе тое, што адбылося, былы следчы, праваабаронца **Алег Волчак**:

— У Беларусі ўпершыню здаўлася такое маштабнае злачынства. І, мяркую, у следстве не было адмысловага падыходу да расследавання. На першай стадыі органы папярэдняга расследавання не зусім правільна абраў тэхніку. Мяніе збянятэжла, што першыя каментары давалі кіраўнік дзяржавы, міністр МУС Кульяшоў, старшыня КДБ Зайцаў, і ўсе мелі розныя пазіцыі. А ў адпаведнасці з Крымінальна-правасудальным кодэкsem па справе могуць даваць каментары ці кіраўнік следчай групы, ці пракурор, што здзяйсняе нагляд за справаю. Бянтэжыць, чаму давалі каментары, што не стасуюцца, быццам улады хацелі запэўніць людзей у правільнасці афіцыйнай версіі, што хлопец, які цяпер праходзіць як абвінавачваемы па справе, дакладна здзейсніў гэтае злачынства.

За любым тэрарыстычным актам стаіць мэта, тэракты не рабіцца бязмэтава. Звычайна тэрарыст хоча дабіцца адстаўкі нейкага чына, выканання пэўнай умовы. А афіцыйныя каментары сцвярджаюць, што ніякай падаплекі ніяма. У такім разе гэта іншая кваліфікацыя — 139 артыкул Крымінальнага кодэкса — забойства, асабліва небяспечным способам, з хуліганскіх памкненніяў, што прывяло да гібелі некалькіх асобаў.

Прайшоў месяц, але мы не пабачылі публічнага выступу абвінавачваемага, яго матыўцаў. Васілевіч сказаў, што гэты хлопец нармальны, але, маўляў, з хворай галавой. Як такое можа быць? Пасля апошняга звароту

родных затрыманых, што інфармацыя не даходзіць, што адвакаты адмаўляюцца працаўцаў, таксама застаецца мноства пытанняў.

Мае знаёмыя аўганцы-сапёры гаворачыць, што гэтую выбухоўку наўрад ці можна было зрабіць у хатніх умовах. Рэчыва вельмі «пяшчотнае», ад любых штуршкоў яно можа ўзарвацца. А на відэа з метро паказваюць чалавека, які свабодна нісе сумку, перакідае яе на плячо. Сказаў, што хлопец усяму навучыўся ў войску.

Уявім, што хлопец разабраўся з гэтымі тэхнічнымі тонкасцямі. Але дзе ён узяў усе матэрыялы для выбухоўкі? Іх жа не на рынку купляюць... У воінскіх частках, дзе рэчывы, дэталі механизму магчымы было дастаць, заўжды ёсць агенты спецслужбаў. Яны б ужо даўно «злілі» такога пакупніка. На відэа з метро, якое нам паказвалі, ніяма дакладнай карцінкі, як абвінавачваемы стаіць сумку з выбухоўкай на пероне. Ды і маці яго на відэа па хадзе не пазнала.

Да расследавання запрасілі экспертаў з Ізраілю і ФСБ. Але ніхто з іх не зрабіў афіцыйнага заключэння. Ёсць дзве версіі: яны зразумелі, што гэта была за выбухоўку, і з афіцыйнай версіяй яна ніяк не стасавалася, або ім прадставілі абмежаваныя матэрыялы. Ізраільскія эксперты маюць вы-

сокі аўтарытэт, і яны наўрад ці пайшлі б на нейкі кампраміс, што паставіў бы пад сумнёў іх кампетэнтнасць і рэпутацыю. Уцімных адказаў ад ФСБ мы таксама не пачуі. Дарэчы, нашае крымінальна-правасудальная заканадаўства не дазваляе прадстаўляць інфармацыю па справе, калі чалавек не з'яўляеца экспертом па беларускаму заканадаўству. То бок патрэбныя ліцэнзіі, допуск.

Бянтэжыць, што за гэты месяц улады ўкінулі многа версіі здарэння, увесі час спрабуюць замкніць на гэтым хлопцы. Але раптам ён ёсць толькі выканавцам, то атрымліваецца, што замоўцу, яго хаўрунікаў не шукаюць. Значыць, застаецца крыніца небяспекі. Абвінавачваемага прадстаўляюць як ненармальна га, але з маёй практикі пісціхічна няўстойлівія людзі рэдка здолбілі на такія маштабныя дзеянні. Цагліну на галаву кінць ці машыну спаліць — вось што для іх нармальна. А тут — ён ладзіць выбух, потым ездзе на старую кватэру, якія не ўчыніў ні бывала п'е сна.

Праваабаронцы не выгароджваюць гэтуя чалавека. Але трэба дамагацца выканання законнасці, каб абвінавачваемы ў судзе быў у адэкватным, нармальным стане. І ўрэшце меў адвакатаў, што гарантуюцца заканадаўствам. Усё ж яму пагражае смяротная кара, і памылкі дапусціць нельга.

Спрацавалі, трэба думаць, два фактары. Па-першым, недавер беларусаў да ўсяго, што адбываецца на вокзалі выбуху. Сумная тэма абраўся столькімі спекуляцыямі, што ў інтэрнэце можна было сустрэць, напрыклад, такія заўагі: «Я б пайшоў на канцэрт, калі б быў упэўнены, што сродкі пасярэдзіні будуть накіраваныя пасярэдзіні іх сем'ям. Можна падумаць, што пасярэдзіні атрымаюць больш за сумы, вызначаныя прэзідэнтам...» Аналізуячы інфармацыю, звязаную з 11 красавіка, складавецца ўражанне, што нехта (сам ведаецца, хто) хоча нажыцца на гэтай трагедыі за кошт людзей, якія жадаюць дапамагчы пасярэдзіні.

Па-другое — ужо даўся ў знакі эканамічны крызіс. Беларусы адчуваюцца пабяднелі. На ўваходзе ў клуб прадаваліся дыскі і кнігі. Пакупнікам прапаноўвалі ўспрымаць іх як падарунак за фінансавую дапамогу — гроши ад продажаў сыпаліся ў ту юрну. Але ўсё адно лунала атмасфера кірмашу:

«А чаму так дорага?» Адзінным выключэннем сталі кнігі Уладзіміра Арлова: за іх прасілі сімвалічныя (на сёняня) кошт 5 тысяч беларускіх рублёў, але чытачы давалі і 10, і 20...

► 11 КРАСАВІКА

ДАБРАЧЫНЫ ДЖАЗ

Ева ВАЙТОЎСКАЯ

А 7-й вечара, калі канцэрт ужо мусіў пачацца, гроши толькі крыху прыкрылі дно празрыстай урны для ахвяраванняў. 15 мая ў Мінску адбыўся дабрачынны канцэрт у падтрымку ахвяраў тэракту ў мінскім метро.

Джаз-рок канцэрт для маральай і матэрыйальной падтрымкі людзей, якія найгорш пачярпелі ад страшнага выбуху, меў хутчэй прыватны характар. Яго арганізаторам выступіў Павел Аракелян — малады джазмэн, лідар музычнага праекта «The Outsiders». Да незвычайнай у беларускіх умовах ініцыятывы далучылася каля 100 людзей творчай прафесіі. З музыкаў і спевакоў — Нака, Аляксандар Памордараў, Святлана Шэіна, Яўген Глебаў, Іван Кірчук і этна-трыа «Тройца», гурт «Акан». З паэтаў — Уладзімір Арлоў, Алеся Раза-

наў, Анатоль Івашчанка, Вольга Гапеева і Віталь Рыжкоў. Правяла вечарыну Народная артыстка Беларусі Зінаіда Бандарэнка.

Пры ўсім узору і цеплыні вечару ён меў ѿбомль староніх незадржаны. Большасць людзей у зале быў арганізаторы, удзельнікі або журналісты. Паломніцтва «простых смяротных» — тысяч тых, хто яшчэ месяц таму голасна

спачуваў пасярэдзіні у сеціві і налева-направа абвінавачваў сяброў і знаёмых у цынізме, чэртвасці і «скоку на касцях», — не назіралася. Як заўжды: сышла эмачыйнасць моманту — засталася штодзённая неабходнасць падтрымаць чалавека ў бяздзе. Нягледзячы на даволі широкую рэклamu ў інтэрнэце, людзей прыйшло даволі мала.

Па-другое — ужо даўся ў знакі эканамічны крызіс. Беларусы адчуваюцца пабяднелі. На ўваходзе ў клуб прадаваліся дыскі і кнігі. Пакупнікам прапаноўвалі ўспрымаць іх як падарунак за фінансавую дапамогу — гроши ад продажаў сыпаліся ў ту юрну. Але ўсё адно лунала атмасфера кірмашу:

«А чаму так дорага?» Адзінным выключэннем сталі кнігі Уладзіміра Арлова: за іх прасілі сімвалічныя (на сёняня) кошт 5 тысяч беларускіх рублёў, але чытачы давалі і 10, і 20...

Сабраныя гроши музыкі перадалі сваякам Яраслава Пясцікага, які пазыціўнасьці абедзвюх ног, але папраўляеца і мае шанец зноў хадзіць (на пратэзах), і Андзрэя Ільіна — лекара па прафесіі, які пасля выбуху аслеп, перанёс некалькі складаных апераций, але не страціў надзею на вяртанне зроку.

▼ КАЛОНКА КАНСТАНЦІНА СКУРАТОВІЧА

КЛІЗМАТЭРАПІЯ

Куды б гэтымі днямі ні
ступіла нага шарагавага
беларуса, паўсюль
ён чуе бясконцыя
размовы пра інфляцыю,
дэфляцыю ды іншыя
звычайна не цікавыя
рэчы. У грамадскім
транспарце, ва ўстановах
і на прадпрыемствах, у
аграгарарадках і сталіцы.
Чорт ведае, што такое!

Чорт не чорт, але эканамісты, мусіць, ведаюць. Яшчэ ўчора тыя з іх, хто атрымліваў заробкі з бюджету, паблажліва распавядалі, чаму такога не можа быць. А сёня складна тлумачаць, чаму гэта здарылася. Іх апаненты таксама не чакалі, што інфляцыя накінечца на беларускі рубель з імпетам старой дзеюкі-пакаёкі, якая спакусіла гаспадарскага сына-студэнта. Трываля, трываля — і на табе...

А адзін мусіць ці не самы выбітны сучасны эканаміст тлумачыў, што пад пагрозай знаходзіцца не беларуская, а амерыканская грашовая адзінка. І вось на табе, вёска, трактар, распішыся за паравоз! У прыватным сектары пачаліся затрымкі з выплатай заробкай, асобныя камерсанты нават спрабуюць спагнаць з персаналу гроши, якія выплацілі напярэдадні выбараў. Калі іх моцна падціснулі адміністраторы-ідэолагі, патрабуючы заплаціць кожнаму не менш за 500 долараў.

Што ж робіцца на адзінай у гэтым шалёным свеце выспе стабільнасці, памяркоўнасці і талерантнасці! Пакаціліся калёсы з гары, конік не трывае, лейцы рве з рук небаракі-фурмана. На якога ўсе разлічвалі, бо лічылі першым пасля Пана Бога на зямлі конюхам.

Сацыёлагі даводзяць: згодна з апытацінімі, беларусы пачалі замяняць у сваім рацыёне звычылые прадукты больш таннымі аналагамі. Такробіць абсалютная бальшыня. Па дадзеных ААТ «Люстэрка-Інфо», якое ачольваеца спадаром Міхеічыкам, так робяць 76% беларусаў.

Але ж справа ўтым, што на рынку хутчэй за ўсё даражаюць тавары, попыт на якія падымаеца. Тая ж бульба, якая ніколі не была далікатэсам, па дадзеных Белстата, за чатыры месяцы падаражэла на 35%, гародніна — на 32%, садавіна — на 29%, крупы — на 27%, цукар — на 20%, гарбата — на 18%. Тавары мяса-малочнай групы, калі верыць афіцыйным дадзеным, як мінімум, не адстаюць ад агульнага тэмпу росту. Але тут такая акалічнасць — так званыя далікатэсныя прадукты (вяндліна, выразка, сыравяленыя кілбасы ды іншыя шляхецкі асартымент) ужо дасягнулі нейкага ўзроўню раунавагі, і таму здольныя задавальняць збольшага эстэтычны попыт спажыўцоў. Купляць іх не купляюць. А тое, без чаго абысціся нельга (супавыя наборы, розная драбяза, як раней казалі, кілбасныя абразкі) па сваіх коштася да больш якасных, а тая цягнуцца да ўчорашняй цаны далікатэсаў.

Калі прывесці гэты расклад цалкам, то добра бачна, што інфляцыя грызе перш-наперш абавязковы набор са спажывецкага кошыка. Так званыя тавары першай неабходнасці, або сацыяльна важкія, пра якія быццам бы павінен клапаціцца ўрад. Нават калі ён адпускае кошты на іх, то бяднейшых трэба забяспечваць грашовымі або натуральнымі льготамі. Як гэта адбывалася напачатку 1990-х, калі пра беларускі эканамічны цуд толькі марылі, а ў стабільны рост, мусіць, верыў толькі адзін усім вядомы палітык ды эканаміст.

Але ж здарылася. І зараз трэба пачынаць ўсё з пачатку. Гэта значыць, выключыць станок, на якім друкуюць беларускія гроши, ды заягніць папругі ў беднякоў так, каб жыцтв прыліп да хрыбетніка.

Пасля гэтага, калі эканоміка не здохне (нават калі здохне), настане час прымата за лекаванне. Памятаеце, як нашы рагаталі ды казалі, што шокавай тэрапіі, як у Польшчы, у Беларусі не будзе. Гэта чыстая праўда, тэрапіі не было, а шоку хапала. Часцяком так давалі па вушах, што звон стаяў.

То шапкі з вуліцы папрымаюць, то забароняць прадпрымальнікам наймаць працоўную сілу, то яшчэ што, то чорта лысага, то ўвядуць у аблінніках рэжым паўабмену. Гэта калі валюту купляюць, а беларускіх рублёў не даюць. А самі стаяць за вуглом, каб злавіць на «незаконнай валютнай аперацыі» ды абабраць як ліпку. Усё ім аддай — долары, марачкі, грыуні, рублі, рухомае ды нерухомае.

А як жа — забеспячэнні стабільнасці фінансавага абарачэння ёсьць пытаннем нацыянальнай бяспекі.

Каб вам, смешныя і шчырыя вы людзі, Бог столькі здароўя даў, колькі ў нас тых долараў у кішэні. І суду б не патрэбна было.

Пішуць і кажуць, што Беларусь пад іх кіраваннем стала самай арыгінальнай у свеце дзяржавай. Але гэта не так. Яны ж толькі пішуць, а не чытаюць. Дарэмна. Бо менавіта такое ноў-хаў дайно апісаў Яраслав Гашак. Памятаеце, як Швейка з іншымі ваякамі ў турэмным лазарэце наведалі дамы з дабрачыннымі прысмакамі. «Салдацікі» ўсё хуценька з'елі. Нават косткі абсмакталі так, што яны сталі падобнымі на косткі, што некалькі гадоў праляжалі ў гняздзе арла пад спякотнымі сонцам. Але жанчыны сышлі, а начальства засталося. І загадала кожнаму байцу ўставіць кізму ў... А пасля загарнуць кожнага ў мокрую прасціну. Каб служба мёдам не здавалася.

Як вось у нас зараз з намі. Наеліся ад пуз, а пераварыць не паспелі. А трэба паспявіць.

Таццяна ШАПУЦЬКА

Гісторык Зміцер Дрозд
зайважна выдзяляўся сярод
сваіх паплечнікаў па няшчасці
падчас судовага працэсу:
энергічны, востраязыкі,
шчыры. Зміцер заняў пазіцыю
«лепшая абарона — гэта
напад»: актыўна аспрэчваў
абвінавачванні пракурора,
адкрыта гаварыў пра фальш і
прафанацыю судовага працэсу.

«Я прашу даць мне восем, дзе-
сяць год, але каб я мог быць дома
і рэалізоўваць свае творчыя пла-
ны», — гэты ўрывак з «апошняга
слова» абвінавачанага Дрозда
на судзе ўжо стаў крылатым
выразам сярод дэмакратычных
актыўісташаў. Змітру Дрозду далі
тры гады, якія 38-гадовы мужчына
у самым росквіце сілаў мусіць
правесці ў турме.

Нащадак уладальніка Дрэздоў

«Мы — простыя людзі», — не-
калькі разоў паўтарае маці Зміт-
ра Дрозда, Зоя Дзмітрыеўна, па-
казваючы сціплую двухпакаўку
у адным са спальных раёнаў, дзе
жыве яна, дачка з мужам і думна
дзецьмі і Зміцер. «Зміцер сем год
працаваў у Москве, дзе сустрэў і
пакахаў дзяўчыну, але яны пасва-
рлыліся. Тая дзяўчына, Воля, ведае
пра ягоны арышт, дапамагае нам,
хоча прыехаць пабачыць яго», —
распавядае Зоя Дзмітрыеўна.

З Москвы Зміцер прыехаў два
гады таму. За гэты час гісторык
паспей дапісаць кнігу, працу
над якой распачаў яшчэ перад
ад'ездам у Расію. 600-старонкавы
даведнік «Землеўладальнікі Мін-
скай губерні 1861—1900» выйшаў
у каstryчніку, за два месяцы да
арышту. «Гэтыя два гады Дзіма
хадзіў у архіві як на працу,
— смяеца маці. — Ён ужо амаль
падрыхтаваў друк і другую
кнігу, прысвечаную гісторыі
фатаграфіі і лёсу фотографаў ХХ
стагоддзя, але арышт парушыў
ягоныя планы. Ён мне зараз піша:
гатовы сядзець у турме колькі
спатрэбіца, абы архівы былі
пад рукой».

Падчас гутаркі высвятляеца, што «простыя людзі» маюць шляхетныя карані. «Падчас даследавання архіваў Зміцер вызначыў генеалогію Дрэздоў ажно з 1600 года. Нашы продкі былі буйнымі землеўладальнікамі. Знакамітая вёска Дрэзды, якую зараз ажыло кіраўніцтва Беларусі, таксама належала нашым продкам. Я нарадзіліся і Змітра, і ягоную сястру яшчэ ў Дрэздах, гэта ўжо пазней мы перарабіліся ў Мінск», — угадае Зоя Дзмітрыеўна.

Знойдзеная звесткі пра пра-
дкаў-землеўладальнікаў і пад-
штурхнулі гісторыка да стварэн-
ня даведніка. Ён, дарэчы, сва-
бодна прадаеца ў кнігарнях
сталіцы. Праўда, засталіся ўжо
лічаныя асобнікі — пасля арышту

Змітру ў інтэрнэце разгарнулася кампанія ў падтрымку гісторыка і яго сям'і, людзі пачалі актыўна набываць кнігі.

Пра перавыданне даведніка Зоя Дзмітрыеўна пакуль што не думае — фінансава накладная справа, але рыхтуе сыну іншы сюрприз: «Распачынаем рамонт у Дзімінім пакоі, каб выйшаў — і ўжо ўсё было гатавае. Праўда, не ведаю пакуль што, куды падзяваць усе гэтыя кнігі. У нас калі міліцыяны ператрусілі, дык здзівіліся, што так шмат добрых словаў падтрымкі ад абсалютна незнаёмых людзей, раззнаёмліліся са сваякамі іншых палітвязняў. Я раней была чалавекам па-за палітыкай, а зараз сайты незалежных СМИ — мае ўлюблёныя», — распавядае Наталля.

Жанчына выказвае меркаванне, што Зміцер увесь час знаходзіцца ў пошуку сфероў, дзе ён яшчэ мог бы сябе рэалізаваць, выявіць свой талент. Такой сфера сталася палітыка: у 2010 годзе Зміцер увайшоў у ініцыятыўную групу Андрэя Сянікаўскага, збіраў за яго подпісы. «Я яго тадтагорвалі, але Дзіма — чалавек самастойны, рашэнне пра ўздел у выбарчай кампаніі і вулічнай акцыі 19 снежня прыняў асэнсавана», — паціснёкі плячыма маці. У ліку многіх іншых Змітра Дрозда абвінавацілі ва ўзделе ў «масавых беспадрадках» — з адчаю мужчына ўдарыў трэх разы пластикаў мегафонам па драўляных загароджах у дзвярах Дома ўраду. «Мы ледзь з разуму не сышлі, калі пачулі, што просяць пакараць яго дзесяццю гадамі турмы. Думалі, што атрымае напоўніцу за сваю дээрзкасць. Але далі па году за ўдар», — сумуе Наталля.

У «апошнім слове» эксп-кандыдат у прэзідэнты Андрэй Сянікаўскі звязаў гісторыка з адукацыяй. «Вучоны» — гэта значыць, што Зміцер атрымаў вышэйшую адукацыю. Ён і на журфак пасля хачеў паступаць, але троху балаў не хапіла. Ён час-та жартаваў — маўляў, дай мне волю, я б усё жыццё вучыўся», — распавядае Зоя Дзмітрыеўна. Зміцер сапраўды не губляе часу

КРЫЗІС

ВАЛЮТНАЕ ПОЛЬМЯ ШУГАЕ ПА ПРАСТОРАХ

Вольга ХВОІН

Курс долара 18 мая на пазаржавым рынку дасягнуў адзнакі 7 500 рублёў за доллар. Па такім курсе банкі гатовыя купляць валюту на рынке, не выстаўляючы пры гэтым каціроўку продажу. На чорным наяўным рынку долары можна было прадаць у дыяпазоне 6300–7500 рублёў. Назіраецца шакуючы рост цэн і накапленне праблем у эканоміцы, якія пакуль што не вырашаюцца.

Аляксандр Лукашэнка (відаць, спрабуючы заспакоіць панічныя настроі ў грамадстве) заявіў, што Москва прадставіць Беларусі крэдytную падтрымку на суму 6 мільярдаў долараў. Аднак раней віцэ-прем'ер, міністр фінансаў РФ Аляксей Кудрын заяўляў, што Расія не плануе прадстаўляць Беларусі крэдyt з уласных сродкаў. «Мы разглядаем толькі крэдyt ЕўраАзЭС», — сказаў Кудрын. Міністр фінансаў Расіі паведаміў, што перамовы па выдачы Беларусі крэдytу ў суме 3 мільярдаў долараў з фонду ЕўраАзЭС (па 1 мільярду ў 2011–2013 гадах) будуть завершаны ў бліжэйшыя дні. Па яго словам, Мінск мае намер выставіць у гэтым годзе на продаж шэраг прадпрыемстваў, якія ацэнены ў 3 мільярда долараў. «Будзе прыватизаваны шэраг актыўў для падтрымания аплатнага балансу. Беларускі бок сам будзе вызначаць, якія гэта актыўы і ў якія тэрміны. Зыходзячы з патрэб гэтага года, гэта прыкладна калі 3 мільярда долараў. Гэта сума, якая мусіць быць атрыманая ад прыватызацыі ў гэтым годзе», — сказаў Кудрын.

Да таго ж, па інфармацыі расійскага «Камерсанта», Расія разглядае магчымасць набыцця кантрольнага пакета акций «Белтрансгаза» пры аказанні фінансавай дапамогі Беларусі. Яшчэ на пачатку красавіка Беларусь заяўляла аб магчымасці продажу сваёй часткі 50-працэнтнай дзярждолі ў ААТ «Белтрансгаз». Цягам 2007–2010 гадоў «Газпром» выкупіў 50% акций ААТ «Бел-

трансгаз» за 2,5 мільярда долараў. Здзелка была здзейсненая зыходзячы з праведзенай у канцы 2006 года банкам «ABN Amro» ацэнкі рынкавага кошту актыўаў «Белтрансгаза» ў суме 5 мільярдаў долараў. Прагнозы па здачы дзяржавай уласнасці паступова рэалізуюцца на практицы.

Аналітыкі інфармацыйнага агенцтва «РИА-Новости» мяркуюць, што неафіцыйны курс ужо выраўняў умовы знешняга гандлю, таму яго далейшае зніжэнне абумоўлена ў першую чаргу дэвалвацыйнымі і інфляцыйнымі чаканнямі. Каб спыніць дэвалвацію, неабходна спачатку прызнаць факт дэвалваціі і

Нават у выпадку атрымання ў бліжэйшы час крэдытаў ад Расіі і ЕўраАзЭС у 5–6 мільярдаў долараў, у беларускага Нацбанку патрэбнай сумы з улікам уласных золатавалютных рэзерваў для жорсткага спынення дэвалваціі не будзе

усталяваць адзіны курс. Акрамя того, Цэнтральному банку Беларусі неабходна вярнуцца на валютны рынак. Гэтыя ўмовы, на думку экспертаў «РИА-Новости», неабходныя, але недастатковыя. Нават пры больш высокім афіцыйным курсе попыт на валюту ў

кароткатэрміновай перспектыве будзе вельмі вялікім, таму для задавальнення ўсіх жадаючых атрымаць замежную валюту НБРБ можа спатрэбіцца калі 10 мільярдаў долараў.

Нават у выпадку атрымання ў бліжэйшы час крэдытаў ад Расіі і ЕўраАзЭС у 5–6 мільярдаў долараў, у беларускага Нацбанку патрэбнай сумы з улікам уласных золатавалютных рэзерваў для жорсткага спынення дэвалваціі не будзе. У гэтым выпадку дэвалвація зможа спыніцца, толькі калі гандлёвыя баланс краіны стане становучым.

Былы кіраунік Нацбанку Станіслаў Багданкевіч карані

кірауніцтва краіны, абастрэння грашова-валютнага крызісу. Чатыры буйныя банкі — Белаграпрамбанк, Беларусбанк, Парытэтбанк, Белінвестбанк — кантралююцца дзяржавай, гэта 65–66% ад агульнага капитала. 20% кантралюе Расія, 13% — іншыя дзяржавы. І толькі 2% капіталу кантралююцца прыватнымі ўласнікамі. Рэурсная база банка — 127 трыліёнаў рублёў, але ў гэтай рублёўской базе доля друкарскага станка Нацбанку — 40%. Нацбанк даў рэурс камерцыйным банкам правесці пасяўную, уборочную кампанію. На 1 студзеня 2010 года пазыкі камерцыйных банкаў Нацбанку складалі 8 трыліёнаў, а на 1 студзеня 2011 года — 28 трыліёнаў рублёў. Узнік дыбаланс у рублёўскай, валютнай, таварнай масе на рынке», — рэзюмуе Багданкевіч.

Разам з тым прафесар Багданкевіч заклікае не шукаць крайняга толькі ў Нацбанку. «Эмісійны банк Беларусі аўбінавачваць нельга, бо асноўныя кірункі грашова-кредytнай палітыкі зацвердзіў кіраунік дзяржавы. Таму, калі з'явілася такая праблема, ніхто не хадеў браць на сябе адказнасць, каб не парушыць зацверджаныя паказыкі. Таму я

заўжды пераконваю, што эмісійны банк мусіць мець аўтаномію, бо ўлады мянняюцца, а эканоміцы трэба стабільнасць», — гаворыць былы старшыня Нацбанку Беларусі.

«Больш за ўсё здзіўляе, чаму ўлады дагэтуль не спрабуюць вырашыць реальныя праблемы. Давялі да поўнай ручкі — сёння хаос на спажывецкім рынке, па ўсіх накірунках галапіруючы рост цэн. Мы хвалімся, што ў нас укладзены аgramadныя рэсурсы ў сельскую гаспадарку. Але якую бульбу мы набываём? З Афрыкі! І гэтак далей. У нас крайне не развіты ўнутраны рынок, якія базуецца на ўласных рэсурсах. Пасля сыходу ад Савецкага Саюза наша эліта паставіла галоўную задачу — захаваць структуру дзяржуласнасці. І мы хвалімся, што захавалася буйная дзяржуласнасць. А што для народа — гэта добра ці кепска? Палікі разбурылі — і маюць заробак у 1 300 долараў. Мы не разбурылі — і мелі віртуальныя 500 долараў, а цяпер 300. Дык можа варта было разбурыць?» — заўважае экс-старшыня Нацбанку Багданкевіч.

Прадстаўнікі апазіцыі, прадпрымальніцкіх структур ужо які раз рыхтуюць праект прапаноў ураду. На гэты раз прадстаўлены праект антыкрызіснай праграмы (для прапаноў ён не закрыты), у якім найперш пропануецца Нацбанку неадкладна правесці рыначную дэвальвацыю рубля і аднавіць адзіны курс валюты. А таксама накіраваць запыт у Міжнародны валютны фонд аб прадстаўленні стабілізацыйнага крэдыта для падтрымкі нацыянальнай валюты.

У шэрагу прапаноў, якія даўно наспелі ў беларускай гаспадарцы, і рэфармаванне прадпрымальніцкай сферы, і стымуляцыя прыватнай ініцыятывы. Як зазначыў старшыня сталічнага Саюза прадпрымальнікаў і працаудаўца Уладзімір Карагін, у сувязі з калапсам на валютным рынке многія прадпрымальнікі вымушаны скараціць згарнуць свою дзейнасць. Таму неабходна тэрмінова распрацаўваць праграму падтрымкі, якая дазволіла б спрасіць працу ў цяперашніх умовах «барацьбы за выживанне» і захавала б працоўныя месцы.

ТУРЫЗМ

У АДПАЧЫНАК НА БУЛЬБУ

Вольга ХВОІН

Валютны крызіс закрануў бадай што ўсе сферы гаспадаркі. Не засталіся ў баку ад праблем і прадстаўнікі рэкрэацыйных, забаўляльных структур, якія падвышаюць кошты на свае паслугі адпаведна росту валютнага курса.

Туры на чэрвень у той ці іншай ступені былі раскупленыя яшчэ ў сакавіку-красавіку, калі дзейніча-

праблемы на валютна-фінансавым рынке бачыць у выбудаванай сістэме. Паводле яго слоў, цягам апошніх гадоў банкаўская сістэма Беларусі развівалася бурна, і мае пэўныя дасягненні. «Але яна ж з'яўляецца галоўным віноўнікам, калі адкінуць

спецыялісты прадказваюць скрачэнне турыстычных заявак напалову і больш.

Цяпер кліенты часцей звязтваюцца да бюджетных прапаноў, але запоўніць забраніраваныя месцы на ўзроўні мінулага года наўрад ці атрымаеца. Таму турфірмы, якія яшчэ напрыканцы мінулага года арганізавалі чартарныя рэйсы, таропка спрабуюць скараціць праграмы.

Турыстычныя кампаніі атрымалі дазвол разлічваць кошт тураў у замежнай валюце, пры гэтым прытырмлівацца курсу валюты па дамоўленасці з кліентам. «Курс мяненца амаль штодня. На 18 мая долар лічыў па 6 000 рублёў, 19-га будзе 6 500, хоць 17-га курс быў 5500, 16-га — 5 000, — тлумачыць прадстаўніца

турфірмы. — Нешта прагназаваць складана, бо мы не ведаем, па якім законе будзем жыць заўтра. Нейкі працэнт беларусаў у любым выпадку будзе ездзіць адпачываць. У нас фірма не мае вузкай спецыялізацыі, мы прадаём і пущёўкі, і экскурсійныя туры. Таму хоць неяк трymаем узровень продажаў».

Што тычыцца адпачынку беларусаў унутры родных межаў, то пущёўкі ў санаторы і дамы адпачынку даўно раскупленыя. Асноўнымі кліентамі беларускіх здраўніц з'яўляюцца расіяне. Кошты ж на дзіцячы адпачынок хоць на дарослыя, цягам апошняга месяца павысіліся на 10–20% па «аб'ектыўных прычынах», якія тлумачыць кірауніцтва аздараўляльных установ.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

23 МАЯ, ПАНЯДЗЕЛАК

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.00 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!». 07.05, 08.05 Зона Х. Дарожныя навіны.
07.30, 08.25, 11.50 «Дзелавое жыццё». 08.30 У свеце матараў.
09.10 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё». 10.10 «Мымра». Камедыя (Расія).
11.40 «Маліваны рапі». Дак. фільм.
12.10 «Прышэльцы». Фантастычная камедыя (Францыя).
14.15 «OFF STAGE LIFE». 14.30 Nota Bene.
15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.
15.35 «Выпадковыя сувязі». Задаўляльная гумарыстычна праграма.
16.25 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
17.25 Серыял «Маруся. Вяртанне». 18.25 «Акно ў Еўропу».
18.50, 01.35 «Зона Х». Крымінальная хроніка.
19.30 «Арэна». Праграма аб спорце.
19.55 Камедыяна меладрама «Маргоша».
21.00 «Панарама». 21.45 «Камандзіроўка».
22.00 «Адгадай, хто?». Камедыя (ЗША).
00.10 «Доктар Хаўс-4». Серыял (ЗША).
01.05 Інфармацыйна-задаўляльная праграма «Праверка чутак».
01.40 Дзень спорту.

- 15.25 «Хачу ведаць». 16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Зваротны адпік». 18.55 «Чакай мяне».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Ток-шоу «Адчынены фармат».
22.10 Фільм «Чыкага».
00.15 «Крэм». Шматсерыйны фільм.
01.10 Начнія навіны.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».

- 06.10 «Мінічына».

- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».

- 07.40 «СТБ-спорт».

- 08.30 «Тыдзень».

- 09.35 «Вялікі сняданак».

- 10.05 «Гляці гісторый».

- 10.40 «Наши суседзі». Серыял.

- 11.40 «Званая вячэр».

- 12.35 «Фантастыка пад грыфам «Сакрэтна».

- 13.50 «Зорны рынг».

- 15.00 Канцэрт М. Задорнова.

- 16.00 СТБ прадстаўляе: «КультУРА!».

- 16.50 «Рэпарцёрская гісторыя».

- 17.10 «Наша справа».

- 17.20 «Мінічына».

- 17.30 «Званая вячэр».

- 18.30 «Агонь кахання». Серыял.

- 20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

- 20.10 «СТБ-спорт».

- 20.15 «Добры вечар, маляня».

- 20.35 Фільм «Спякотка». Расія, 2006 г.

- 22.55 «СТБ-спорт».

- 23.00 «Сталічны футбол».

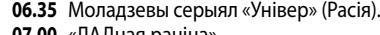
- 23.30 Фільм «Ватэль». Францыя-Вялікабрытанія-Бельгія, 2000 г.

- 06.35 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

- 07.00 «ЛДНая раніца».

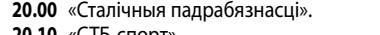
- 06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 Контурсы.
10.10 «Смак».
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Аматарка прыватнага вышуку Даша Васільева». Шматсерыйны фільм.
12.20 «Дэтэктывы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 Тлечасопіс «Саюз».
13.45 «Модны прысуд».
14.50 «Зразумець. Прабачыць».

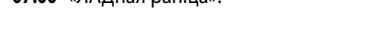
- 06.35 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

- 07.00 «ЛДНая раніца».

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.05 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!». 07.05, 08.05 Зона Х. Дарожныя навіны.
07.30, 08.30, 11.50 «Дзелавое жыццё». 08.35 «Арэна». Праграма аб спорце.
09.10 Камедыяна меладрама «Маргоша».
10.05 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
10.50 Серыял «Маруся. Вяртанне».
11.40 «Камандзіроўка».
12.10 «Адчайныя хатнія гаспадыні-5». Камедыйныя серыял (ЗША). 1-я і 2-я серыі.
13.45 Патрабуецца.
14.05 «Эдароўе».
14.30 «Культурныя людзі». Інфармацыйна-задаўляльная праграма.
15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.
15.40 «Эброя». Цыкл дак. фільмаў.
15.50 Серыял «Дыхай са мной» (Расія).
16.50 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
17.45 Серыял «Маруся. Вяртанне».
18.50, 01.10 «Зона Х». Крымінальная хроніка.
19.30 «Сфера інтэрсаў».
19.55 Камедыяна меладрама «Маргоша».
21.00 «Панарама». Інфармацыйны канал.
21.45 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Відэачасопіс.
22.15 «Мы тут больш не жывем». Рамантычная драма (ЗША).
00.15 «Доктар Хаўс-4». Серыял (ЗША).
01.15 Дзень спорту.

- 06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Жыццё здорава!».
10.20 «Смак».
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Аматарка прыватнага вышуку Даша Васільева». Шматсерыйны фільм.
12.20 «Дэтэктывы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».

- 06.35 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

- 07.00 «ЛДНая раніца».

- 08.00 Тэлебарометр.
08.05 Серыял «Ты маё жыццё».
09.10 Фантастычны баявік «Вайна сусветаў».
11.15 Пра мастацтва.
11.40 Школа рамонту.
12.35 «Гадзіна суду. Справы сямейныя».
13.40 Дэтэктыўная меладрама «Лясун» (Расія). 1-я серыя.
14.50 Конкурс-віктарына «Дзецы новага пакалення».

- 15.50 Мультсерыял «Сямейка пірататаў».

- 16.15 Пазакласная гадзіна.

- 16.35 «Кулінарыя для дзяцей». Мультфільм.

- 16.50 «Навіны надвор'я».

- 17.20 Дакументальная-гістарычныя серыял «Мяжа. Палацавае княства», 1-я серыя.

- 18.00 Серыял «Ты маё жыццё».

- 19.05 «Халі-гали». Скетч-шоў.

- 19.30 Серыял «Дзяржкаўная мяжа».

- 21.00 Калыханка.

- 21.15 Тэлебарометр.

- 21.20 КЕНО.

- 21.25 Беларуская часіна.

- 22.30 Камедыйны серыял «Інтарны».

- 23.10 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

- 23.45 «Авертайм».

- 00.15 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Аглюд тура.

- 01.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.

- 11.30 «Ефрасіння». Тэлесерыял.

- 12.20 «Кулагін і партнёры».

- 12.50 «Забаронены канцэрт. Немузычна гісторыя». Даокументальны фільм.

- 13.50 Навіны - Беларусь.

- 14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.

- 15.25 «З новай хатай!». Ток-шоў.

- 16.20 «Кулагін і партнёры».

- 16.50 Навіны - Беларусь.

- 17.45 Тэлесерыял «Гляці хвілін да метро».

- 18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.

- 00.30 «Сумлены панядзелак».

- 00.30 «Школа зласлоўя».

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».

- 06.10 «Мінічына».

- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».

- 07.40 «СТБ-спорт».

- 08.30 «Гаворыць і паказвае Мінск».

- 09.00 Фільм «Спякотка». Расія, 2006 г.

- 20.15 «Добры вечар, маляня».

- 22.55 «СТБ-спорт».

- 23.00 «Сталічны футбол».

- 23.30 Фільм «Ватэль». Францыя-Вялікабрытанія-Бельгія, 2000 г.

- 06.35 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

- 07.00 «ЛДНая раніца».

- 15.25 «Хачу ведаць».

- 16.10 «Заручальны пярсцёнак».

- 16.15 «Добры вечар, маляня».

- 18.20 «Заслаўскі разам».

- 18.55 «Хай какуць».

- 20.00 Час.

- 21.00 Навіны спорту.

- 21.05 Фільм «Выходжу цябе шукаць».

- 22.15 Фільм «Пасля прачытання спаліць».

- 00.00 «Несакртыя матэрыялы».

- 00.30 «Крэм». Шматсерыйны фільм.

- 01.10 Начнія навіны.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

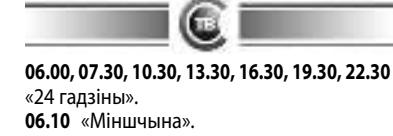
8

25 МАЯ, СЕРАДА

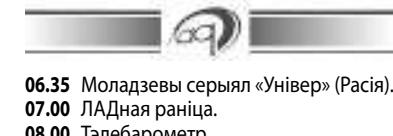
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.25
Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.05 Зона Х. Дарожныя навіны.
07.30, 11.55 Дзелавое жыццё.
08.35 «Сфера інтэрсаса!».
09.10 Камедыяна меладрама «Маргоша».
10.05 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
10.50 Серыял «Маруся. Вяртанне».
11.40 Відеафільм АТН «Пад Крычаўскім ветразем «цыклу «Зямля беларуская».
12.10 «Адчайная хатня гаспадыні-5». Камедыяны серыял (ЗША). 3-я і 4-я серыя.
13.45 Патрабуеца.
14.05 «Акно ў Еўропу».
14.25 Інфармацыйна-забаўляльная праграма «Праверка чутак».
15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.
15.35 «Веда нашых».
15.50 Серыял «Дыхай са мной» (Расія).
16.50 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
17.50 Серыял «Маруся. Вяртанне».
18.50, 01.30 «Зона Х». Крымінальная хроніка.
19.30 Замельнае пытнанне.
19.50 Камедыяна меладрама «Маргоша».
21.00 «Панарама». Інфармацыйны канал.
21.45 Актуальнае інтар'ю.
22.00 «Бой з ценем 2: Рэванш». Баявік (Расія).
00.35 «Доктар Хаўс-4». Серыял (ЗША).
01.35 Дзень спорту.

- 15.25 «Хачу ведаць».
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыны фільм.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 «Шчаслівая разам». Серыял.
- 18.55 «Хай кажуць».
- 20.00 Час.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 Шматсерыны фільм «Выходжу цябе шукаць».
- 22.15 Фільм «Цягнік на Юму».
- 00.30 «Крэм». Шматсерыны фільм.
- 01.25 Начныя навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30
«24 гадзіны».

- 06.10 «Міншчына».
- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 07.40 «СТБ-спорт».
- 08.30 «Дайшнік 2». Серыял.
- 09.30 «Аўтапанарама».
- 10.00 «Спраўдная гісторыя».
- 10.40 «Наши суседзі». Серыял.
- 11.30 «Далёкая сваякі».
- 11.40 «Званая вячэр».
- 12.35 «Агонь кахання».
- 13.50 «Фірмовая гісторыя».
- 14.40 «Next». Серыял.
- 15.30 «Забойная сіла».
- 16.50 «Новыя падарожжы дылетанта».
- 17.20 «Міншчына».
- 17.30 «Званая вячэр».
- 18.30 «Агонь кахання».
- 20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
- 20.10 «СТБ-спорт».
- 20.15 «Добры вечар, маляня».
- 20.25 Прэм'ера! «Дайшнік 2». Серыял.
- 21.30 «Мінск і мінчане».
- 22.05 «Дабро пажаліца».
- 22.55 «СТБ-спорт».
- 23.00 «Забойная сіла».
- 00.00 «Меч». Серыял.

06.35 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Тэлебарометр.

- 08.05 Камедыяны серыял «Інтэрны».
- 08.40 Серыял «Ты маё жыццё».
- 09.45 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
- 11.05 Спорт-кард.
- 11.30 «Рэпарцёр «беларускай часіны».
- 12.15 Медычныя таемніцы.
- 12.55 Медычныя таемніцы +.
- 13.10 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 14.15 Дэтэктыўная меладрама «Лясун -2» (Расія). 1-я серыя.

- 15.25 Дэтэктыў «Задача з трывма невядомымі» («Беларусьфільм») 1-я серыя.
- 16.50 Пазакласная гадзіна.
- 17.05 «Кулінарыя для дзяцей».
- 17.20 Дак.-гістарычны серыял «Мяжа. Эпоха Вялікіх князёў» (беларусь). 3-я серыя.
- 18.00 Серыял «Ты маё жыццё».
- 19.05 «Халі-гілі». Скетч-шоў.
- 19.30 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
- 20.00 Кальханка.
- 21.15 Тэлебарометр.
- 21.20 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.
- 21.25 КЕНО.
- 21.30 Беларуская часіна.
- 22.35 Камедыяны серыял «Інтэрны».
- 23.15 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
- 23.55 Рэальны свет.

07.00 «Раніца Расіі».

- 09.15 «Прамы эфір».
- 10.10 «Поле чудаў. МММ вяртаеца».
- Документальны фільм.
- 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
- 11.30 «Кулагін і партнёры».
- 12.00 Тэлесерыял «Дастаёўскі».
- 13.50 Навіны - Беларусь.
- 14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
- 15.25 «З новай хатай!». Ток-шоў.
- 16.20 «Кулагін і партнёры».
- 16.50 Навіны - Беларусь.
- 17.45 Тэлесерыял «Пяць хвілін да метро».
- 18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
- 19.50 Навіны - Беларусь.
- 20.30 Тэлесерыял «Дастаёўскі».
- 22.40 Тэлесерыял «Брыгада».
- 23.45 Навіны - Беларусь.
- 23.55 «Весткі.ru».
- 00.15 Прэм'ера. «Сведкі».

06.05 Інфармацыйны канал «HTB раніца».

- 08.35 «Гісторыя ўсерасійскага зману».
- 09.30 «Агляд. Надзвычайнай здарэнне».
- 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.15 Сёння.
- 10.20 «Дачны адказ».
- 11.25 «Чыстасардэчнае признанне».
- 12.00 «Да суду».
- 13.25 «Прокурорская праверка».
- 14.25 «Давайце мірыцца».
- 15.15 «Справа густу».
- 15.40 «Агляд. Надзвычайнай здарэнне».
- 16.30 Серыял «Вяртанне Мухтара».
- 18.35 «Агляд. Надзвычайнай здарэнне».
- 19.35 Прэм'ера. Дэтэктыўны серыял «Масква. Цэнтральная акурга».
- 23.40 «Спраўдны італьянец».
- Дакументальны практ.

09.30 Веласпорт. Джыро д'Італія. 16-ы этап.

- 10.30 Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі. Дзень 3-і.
- 11.45 Тэніс. Гейм. Сэт. Матс.
- 12.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі. Дзень 4-ы.
- 15.30 Веласпорт. Джыро д'Італія. 17-ы этап.
- 18.30 Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі. Дзень 4-ы.
- 21.30 Тэніс. Гейм. Сэт. Матс.
- 22.00 Усе віды спорту. Часоніс.
- 22.15 Гольф. US PGA. Crown Plaza Invitational.
- 23.15 Гольф. Еўрапейскі турнір. World Matchplay Championship.
- 23.45 Гольф. Еўрапейскі турнір. Жанчыны.
- 00.00 Гольф клуб. Навіны гольфа.
- 00.05 Яхт-клуб. Навіны ветразевага спорту.
- 00.10 Гольф клуб. Навіны гольфа.
- 00.15 Футбол. Кубак чатырох нацый. Уэлс - Шатландрія.
- 01.30 «Еўрапорт» за чыстую планету».
- Часоніс.
- 02.00 Тэніс. Гейм. Сэт. Матс.

07.00 Аб'ектыў.

- 07.20 Гарачы каментар.

07.30 «Фальшываманетнікі. Вяртанне «Зграй», серыял: 7 серыя.

- 08.20 «Кансультацыя ў ружовым садзе», серыял: 38 серыя.

09.15 «Эміль з Лёнэбэр'ю», серыял: 13 серыя.

- 09.40 Праект «Будучыня».

10.10 Рэпартэр.

- 10.35 Навігатар.

10.50 Асабісты капітал.

- 11.05 Два на два (тэледыскусія).

11.35 «Над Нёмнам» (тэлечасопіс).

- 11.50 Гісторыя пад знакам Пагоні.

12.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

- 12.05 «Фальшываманетнікі. Вяртанне «Зграй», серыял: 7 серыя.

13.45 «Эміль з Лёнэбэр'ю», серыял: 13 серыя.

- 14.10 Праект «Будучыня».

14.40 Рэпартэр.

- 15.05 Гісторыя пад знакам Пагоні.

15.15 Два на два (тэледыскусія).

- 15.40 «Чацвёртая сусветная вайна», дак. фільм, 2003 г., ЗША.

17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

- 17.05 «Ранча Піковая Сямёрка», серыял: 1 серыя.

17.35 «Каханне, здрада, жарсць», серыял: 7 серыя.

- 18.20 Беларусы ў Польшчы.

18.35 Эксперт.

- 19.05 Моўнік (лінгвістычная праграма).

19.10 Сальда (зканамічная праграма).

- 19.30 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

19.35 Гарачы каментар.

- 19.45 Кальханка для самых маленьких.

19.55 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс канала «Нямецкая хвала»).

- 20.25 Навігатар (інфармацыйна-публіцыстычны тэлечасопіс).

20.40 Госць «белсату».

- 21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).

21.25 Без рэтуши: «Сыс пра Сыса», дак. фільм, 2010 г., Польшча.

- 21.55 «Euromaxx» (тэлечасопіс канала «Нямецкая хвала»).

22.20 «Дэкалог, шэсць», маст. фільм, 1990 г., Польшча.

- 23.20 Аб'ектыў.

23.40 Гарачы каментар (публіцыстычная праграма).

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.20
Навіны.

- 06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

- 10.20 «Смак».

11.05 Навіны спорту.

- 11.10 «Аматарка прыватнага вышуку Даша Васільева». Шматсерыны фільм.

27 МАЯ, ПЯТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.20
Навіны.

06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».

07.05, 08.05 Зона Х. Дарожныя навіны.

07.30, 11.50 Дзелавое жыццё.

08.35 Сфера інтэрсаў.

09.10 Камедыйная меладрама «Маргоша».

10.10 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).

11.00 Меладраматичны серыял «Маруся. Вяртанне» (Украіна).

12.10 «Адчайная хатнія гаспадыні-5».

Камедыйны серыял (ЗША). 7-я 8-я серыя.

13.45 Патрабуеца.

14.05 Відэафільм АТН «Высокія ноты Ляхавіцкай шляхты» цыклу «Зямля беларуская».

14.15 «Клуб рэдактараў».

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.35 OFF STAGE LIFE.

15.50 Меладраматичны серыял «Дыхай са мной» (Расія).

16.50 Жаноче ток-шоу «Жыццё як жыццё».

17.55 Меладраматичны серыял «Маруся. Вяртанне» (Украіна).

19.30 «Зона Х». Вынікі тыдня.

19.55 Камедыйная меладрама «Маргоша» (Расія).

21.00 Панарама.

21.45 «Шлях Карліта». Крымінальная драма (ЗША).

00.30 Інфармацыйна-забаўляльная праграма «Праверка чутак».

01.00 Дзень спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30
Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.20 «Смак».

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Аматарка прыватнага вышуку Даشا Васільева». Шматсерыны фільм.

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Кантрольны закуп».

13.45 «Морны прысуд».

14.50 «Зразумець. Прабачыць».

- 15.25 «Хачу ведаць».
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыны фільм.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 «Чакай мяне». Беларусь.
- 18.55 «Поле чудаў».
- 20.00 Час.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 «Што? Дзе? Калі? у Беларусі». Летняя серыя гульняй.
- 22.30 «Наша Белараша».
- 23.05 АНТ прадстаўляе: «Зоркі дыскатэк 90-х».
- 00.50 Фільм «Марафон».
- 02.30 Начныя навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30
«24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою».

07.40 «СТБ-спорт».

07.45 «Раніца. Студыя добра гастрою».

08.30 «Дайшнік 2». Серыял.

09.30 «Лягушанарама».

10.00 «Пляц гісторый».

10.40 «Наши суседзі».

11.30 «Далёкая сваякі».

11.45 «Званая вячэр».

12.35 «Агонь кахання».

13.50 «Фірмовая гісторыя».

14.40 «Next».

15.30 «Забойная сіла».

16.50 «Рэпарцёрская гісторыя».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэр».

18.30 Ток-шоу «Лё».

20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.20 «Добры вечар, моляня».

20.35 Фільм «Уцёкі». Францыя, 1978 г.

22.55 «СТБ-спорт».

23.00 «Гарачы лёд».

23.30 «Відъзмо-невідъзмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.

00.15 Фільм «Ахоплены полымем». ЗША, 1987 г.

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Тэлебарометр.

- 08.05 Камедыйны серыял «Інтэрны».
- 08.40 Меладраматичны серыял «Ты маё жыццё» (Аргентына).
- 09.40 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
- 11.05 Час футболу.
- 11.35 Кінастрыбы.
- 11.55 Жывы гук.
- 12.35 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 13.40 Гаспадар.
- 14.10 Канцэрт.
- 15.45 Лірычная кінаапавесць «Шэльма» («беларусьфільм»).
- 17.05 Пазакласная гадзіна.
- 17.25 «Кулінарыя для дзяцей». Мультфільм.
- 17.30 Усё аб бяспечы.
- 18.00 Серыял «Ты маё жыццё».
- 19.05 «Халі-галі». Скетч-шоў.
- 19.35 Серыял «Дзяржаўная мяжа».
- 21.00 Калыханка.
- 21.15 Тэлебарометр.
- 21.20 КЕНО.
- 21.25 «Рэпарцёр «Беларускай часіны».
- 22.20 «Пратацтва».
- 22.50 Гімнастыка мастацкая. Чэмпіянат Еўропы. Дзень 1-ы.
- 00.50 Дыялогі аб рыбалцы.

- 07.00 «Раніца Расіі».
- 09.15 «Прамы эфір».
- 10.10 «Мой срэбны шар».
- 11.00 Весткі.
- 11.30 «Кулагін і партнёры».
- 12.00 Тэлесерыял «Дастаўскі».
- 13.50 Навіны - Беларусь.
- 14.00 Весткі.
- 14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
- 15.25 «З новай хатай!». Ток-шоў.
- 16.20 «Кулагін і партнёры».
- 16.50 Навіны - Беларусь.
- 17.00 Весткі.
- 17.45 Тэлесерыял «Пляц хвілін да метро».
- 18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял. Расія, 2010 г.
- 19.50 Навіны - Беларусь.
- 20.00 Весткі.
- 20.30 Прэм'ера. «Ізмайлаўскі парк». Вялікі гумарыстычны канцэрт.
- 22.25 Тэлесерыял «Брыгада».
- 23.30 Навіны - Беларусь.
- 23.40 Фільм «Мой пяшчотна каҳаны дэтэктыў».

09.30 Веласпорт. Джыро д'Італія. 18-ы этап.

10.30 Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі. Дзень 5-ы.

11.30 Тэніс. Гейм. Сэт. Матс.

12.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі. Дзень 6-ы.

21.00 Тэніс. Гейм. Сэт. Матс.

21.45 Футбол. Кубак чатырох нацый. Уэлс - Паўночная Ірландыя.

23.45 Конны спорт. Часопіс.

00.15 Самыя моцныя людзі планеты.

01.15 Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі. Дзень 6-ы.

02.15 Тэніс. Гейм. Сэт. Матс.

07.00 Аб'ектыў.

07.20 Гарачы каментар (публіцыстычна праграма).

07.30 «Ліша пасля стрэлу», драма, 2000 г., Германія-Францыя.

09.10 «Пўоро Агаты Крысці», дэтэктывы серыял: 7 серыя.

10.00 Праект «Будучыня» (навукова-папулярны тэлечасопіс каналу «Німецкая хвала»).

10.30 «Школа на санцапёку», серыял: 25 серыя.

11.00 Рэпартэр (інфармацыйна-публіцыстичная праграма).

11.25 Невядомая Беларусь: «Першая катастрофа», дак. фільм, 2009 г., Польшча.

12.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

12.05 «Ціша пасля стрэлу», драма, 2000 г., Германія-Францыя.

13.40 Праект «Будучыня» (навукова-папулярны тэлечасопіс каналу «Німецкая хвала»).

14.10 «Школа на санцапёку», серыял: 25 серыя.

14.40 Невядомая Беларусь: «Першая катастрофа», дак. фільм, 2009 г., Польшча.

15.10 Моўнік (лінгвістычна праграма).

15.20 «Адэса... Адса!», дак. фільм, 2004 г., Ізраіль-Францыя.

17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

17.05 «Таямніца Сагалі», дэтэктывы серыял: 13 серыя.

17.30 «Пўоро Агаты Крысці», дэтэктывы серыял: 7 серыя.

18.20 Форум (ток-шоу): Еўрапейскія арэлы.

19.05 Маю права (прававая праграма).

19.30 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

19.35 Гарачы каментар (публіцыстычна праграма).

19.45 Калыханка для самых маленёкіх.

19.50 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Німецкая хвала»).

20.20 «А калі б так здарылася?», дак. фільм, 2007 г., Польшча.

21.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў выданне).

21.25 Госць «белсату».

21.40 «Піянеры зменаў. Канада», дак. фільм, 2009 г., Францыя.

29 МАЯ, НЯДЗЕЛЯ

07.25 Мультфільмы.
08.45 «Збюра». Цыкл документальных фільмаў (Беларусь).

09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.

09.10 «Арсенал».

09.40 У свеце матараў.

10.15 «Культурныя людзі».

10.50 Камедыны серыял «Сіндром Фенікса» (Расія). Заключная серыя.

12.10 «Вяселле з пасагам». Камедыя (СССР).

14.15 Хакей для ўсіх.

15.15 Навіны рэгіёна.

15.35 «Веды нашых».

15.50 «Астэрыйкі і Абелікс супраць Цезара». Эксцэнтрычна камедыя (Францыя).

18.05 Суперлато.

19.15 Канцэрт Іны Афанасьевай «І толькі сны...».

21.00 У цэнтры ўвагі.

21.55 «Выпадковая сувязі». Забаўляльна-гумарыстычная праграма.

22.50 «Вяртанне ў Брайдсхед». Меладрама (Вялікабрытанія).

07.00 АНТ прадстаўляе: «Нядзельная раніца».

08.00, 09.00 Нашы навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь (з субтырамі).

09.20 Камедыны серыял «Мая выдатная хня».

09.55 «Шалапутныя нататкі».

10.15 Пакуль усе дома.

11.15 Фаэнда.

11.50 АНТ прадстаўляе: «Ранішняя пошта».

12.25 Фільм «Падкідыш».

13.55 АНТ прадстаўляе: «Брэйн рынг».

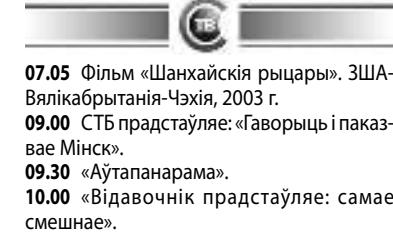
15.00 Прэм'ера. «Георгій Грэчка. Я быў у космесе, я веру ў Бога».

16.00 Нашы навіны (з субтырамі).

16.15 Навіны спорту.

16.20 Фільм «Скарб нацыі».

- 18.40 «Эстрадны кактэйль».
20.00 Контуры.
21.05 Камедыя «Фатальная красуня». Францыя, 2006 год.
22.50 «Yesterday live».
23.50 АНТ прадстаўляе: «Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. Фінал».

07.05 Фільм «Шанхайскія рыцары». ЗША-Вялікабрытанія-Чэхія, 2003 г.

09.00 СТБ прадстаўляе: «Гаворыць і паказвае Мінск».

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».

10.55 «Вялікі сняданак».

11.35 «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!» Серыял.

13.25 «Добры дзень, доктар!».

14.00 Фільм «Курыца». СССР, 1991 г.

15.20 «Далёкая сваякі».

15.35 Ток-шоў «Лёс».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 Фінал: ФК «Гомель»-ФК «Нёман». Прамая трансляцыя.

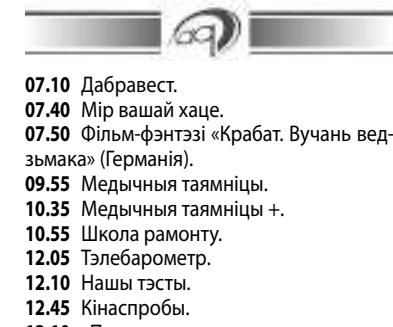
19.30 «Тыдзень», інфармацыйна-аналітычна праграма.

20.40 Фільм «Апошні шанец Харві». ЗША, 2008 г.

22.25 «Аўтапанарама».

22.55 «Прафесійны бокс».

23.50 Фільм «Нага». Расія, 1991 г.

07.10 Даbraвест.

07.40 Mір вашай хаце.

07.50 Фільм-фэнтэзі «Крабат. Вучань ведзьмака» (Германія).

09.55 Медычныя таемніцы.

10.35 Медычныя таемніцы +.

10.55 Школа рамонту.

12.05 Тэлебарометр.

12.10 Нашы тэсты.

12.45 Кінаспробы.

13.10 «Правы чалавека».

13.25 Гімнастыка мастацкая. Чэмпіянат Еўропы. Дзень 3-і. Прамая трансляцыя.

15.35 Бухта капітанаў.
16.15 Прыгодніцкі анімацийны фільм «Гарфілд» (ЗША).

17.40 «Халі-галі». Скетч-шоў.

18.00 Эксцэнтрычна камедыя «Жандар і жандарметкі» (Францыя).

19.55 Конкурс-віктарына «Дзеци новага пакалення».

21.00 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

21.05 КЕНО.

21.10 «Навіны надвор'я».

21.45 Смешная часіна.

22.20 «Злаві мяне, калі зможаш». Дэтэктый (ЗША).

00.50 Культасвет.

07.00 Мультфільм.

07.45 Фільм «Пачаць спачатку. Марта». 2008 г.

11.00 Весткі.

11.15 «Сам сабе рэжысёр».

12.10 «З новай хатай!».

12.25 Фільм «На беразе вялікай ракі».

14.00 Весткі.

14.15 «Смехапанарама Яўгенія Петрасяна».

14.50 «Гарады і Весі».

15.45 Фэст дзіцячай мастацкай гімнастыкі «Аліна».

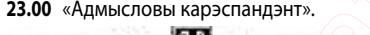
17.15 «Гарадак». Дайджэст. Забаўляльная праграма.

18.10 Канцэрт «Дарослыя і дзеци».

20.00 Весткі тыдня.

21.05 1/8 фіналу першай лігі «KB3».

23.00 «Адмысловы карэспандэнт».

07.35 «Авіятары».

08.00 Сёння.

08.15 «У зоне асаблівой рызыкі».

08.45 «Ix норавы».

09.20 «Ямо дома!».

10.00 Сёння.

10.20 «Першая перадача». Аўтамабільная праграма.

10.50 «Баль на ўесь свет».

11.55 «Дачны адказ».

13.00 Сёння.

13.20 «Справа ўсёна», Гітарычны дэтэктыў.

14.10 Прэм'ера. Дэтэктыўны серыял «Знакі лёсу».

16.00 Сёння.

16.20 «Гісторыя ўсерасійскага зману».

17.25 «Знў добра дзень!».

18.30 «Надзвычайннае здарэнне. Агляд за тыдзень».

19.00 «Сёння. Выніковая праграма».

20.00 «Ныстасардэчнае прызнанне».

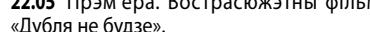
20.45 «Цэнтральнае тэлебачанне». Першае інфармацыйнае шоў.

22.05 Прэм'ера. Вострасюжэтны фільм «Дубля не будзе».

23.45 «Гульня».

00.40 «Увага: вышук!».

01.15 «Футбольная ночь».

09.30 Веласпорт. Джыро д'Італія. 20-ы этап.

10.45 Аўтагонкі. Паршэ. Манака (Манака).

11.30 Тэніс. Гейм. Сэт. Матс.

12.00 Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі. Дзень 8-ы.

17.00 Веласпорт. Джыро д'Італія. 21-ы этап.

18.30 Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі. Дзень 8-ы.

21.30 Тэніс. Гейм. Сэт. Матс.

22.00 Веславанне. Кубак свету. Мюнхен (Германія).

23.00 Аўтагонкі. Паршэ. Манака (Манака).

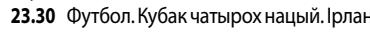
23.30 Футбол. Кубак чатырох нацый. Ірландыя - Шатландыя.

00.30 Веласпорт. «За кулісамі». Часопіс.

01.00 Мотаспорт. Часопіс.

01.15 Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі. Дзень 8-ы.

02.00 Тэніс. Гейм. Сэт. Матс.

19.30 Мойнік (лінгвістычна праграма).

19.45 Калыханка для самых маленьких.

19.55 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма).

20.20 Прапавет (інфармацыйна-публіцыстична праграма).

20.30 Басанож на свеце (спазнаваўчая праграма).

21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).

21.30 Эксперт (інфармацыйна-аналітычна праграма).

22.00 Фільматэка майстроў: «Дарога», маст. фільм, 2002 г., Чэхія-Славакія.

23.40 «Калыханка» ад Сашы і Сірох (сатырычна праграма).

23.50 Тыдзень у «Аб'ектыве».

Для тых, хто прымае рашэнні!

Новы Час

www.novychas.org

ф. ПС 112	
БЕЛАПОЧТА	
ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕНЕЖНЫЙ ПЕРЕВОД	
ВЫРУЧКА ☐	НАЛОЖЕННЫЙ ПЛАТЕЖ ☐
№ _____ (вход, по карте отправки)	
(сумма цифрами)	(сумма прописью)
ПОЛУЧАТЕЛЬ _____ Г-та «Новы час», р/с 3012741108019 отд. №539 ОАО «Белинвестбанк», код 153100739, УНН 190790926	
КУДА 220004, г. Минск, ул. Коллекторная, 11 (почтовый код, адрес получателя, телефон)	
ОТПРАВИТЕЛЬ _____ (почтовый код, адрес отправителя, телефон)	
АДРЕС _____ (адрес получателя, телефон)	
Доставка ☐	уведомление ☐ простое <input type="checkbox

ЦІКАВА

КОД ДЖЭРОНІМА

Алег НОВІКАЎ

«Код Джэроніма» — так называлася аперацыя па ліквідацыі тэарыста нумар адзін у свеце Усамы Бен Ладэна.

Тое, што Бен Ладэн ў спецслужбах ЗША называлі Джэроніма (гэтак жа, як і славутага індзейскага правадыра), выклікала пратэсты да боку амерыканскіх індзейцаў.

«Джэроніма мёртвы!» — рапортавала 1 мая каманда спецназаўцаў, адказная за забойства заснавальніка Аль-Каіды. Індзейцы ЗША такой канспірацыі не зразумелі.

Для іх Джэроніма — не тэарыст, а славуты правадыр племені апачы. Пры жыцці (1829—1909) ён быў жывым сімвалам індзейскага супраціву. Спачатку змагаўся супраць мексіканцаў, якія забілі яго маці, жонку і трох дзяцей, пасля — з амерыканцамі, з якімі спачатку нібыта ладзіў. У 1861 годзе індзейцы пад яго кіраўніцтвам пакінулі тэрыторыю рэзервацыі ў Арызоне. Падобны ўчынак азначаў, што тапор вайны адкапаны.

Амаль 20-гадовае паўстанне Джэроніма (якое на практыцы зводзілася да нападаў на фермераў) зрабіла гэтае імя вядомым на ўсю Амерыку. Калі ў 1886 годзе Джэроніма здаўся, аказалася, што ён быў апошнім індзейцам у Штатах, які вёў вайсковую барацьбу. У дадатак ён не проста здаўся, а запатрабаваў, каб яго прызнайці вайсковым палонным. Вашынгтон пагадзіўся.

Пасля арышту Джэроніма, якога перасялілі ў Аклахому, стаў поп-зоркай. Калі ў 1894 годзе ў Сент-Луїсе адчынілася сусветная выставка, Джэроніма запрасілі прадаваць там сувеніры. Паглядзець на вялікага сахема ехалі з усёй краіны. У 1904-м ён прыняў удзел у інагурацыі презідэнта Тэадора Рузвельта.

Паралельна Джэроніма прыняў хрысціянства і нават далаўчыўся да баптыстаў, адкуль, праўда, пазней быў выключаны за азартныя гульні. У 1909 годзе ён памёр пасля таго, як выпадкова ўпаў з каня. Пасля смерці хадзілі чуткі, што студэнты-масоны

Джэроніма (справа) і яго воіны

выкапалі чэррап Джэроніма, каб ужываць яго ў сваіх тайных рытуалах. Быццам на гэтым чэрапе даваў у свой час клятву презідэнту ЗША Джордж Буш-малодшы.

Пасля ўсяго гэтага не дзўна, што карэнныя амерыканцы вельмі эмасцыйна адрэагавалі на інфармацію пра тое, што Бен Ладэн ў файлах ЦРУ праўвалі Джэроніма.

«Параўнаць Джэроніма з Бен Ладэнам — масавым забойцам і палахлівым тэарыстам — гэта дэмантаратыўная атака на гістарычную памяць карэнных амерыканцаў», — гаворыцца ў калектыўным лісце лідараў племені апачы, дасланага на дніх на імя презідэнта ЗША. Як пішуць аўтары, «Джэроніма ніколі, у адрозненні ад Асамы, не хацеў стварыць халіфат. Яго праграма заключалася ў тым, каб племя апачы пакінулі ў спакоі».

«Ня ўжо мы дасюль знаходзімся ў стане паходу на Заход? Хіба мы дасюль каўбоі? Нашто ў такім разе ўрад да гэтага часу працягвае сімвалічны генацыд індзейцаў? То, што наш урад выкарыстаў імя Джэроніма, адлюстроўвае цёмныя старонкі нашай калектыўнай псаіхалогіі», — піша Брайан МакЛарэн, адзін з лідараў амерыканскіх левых евангелістаў.

З падобнымі заявамі не жадаюць міръщца кансерваторы. На старонках іх выданняў можна сустрэць шмат матэрыялаў, якія аспрэчваюць тэзіс пра тое, што Джэроніма — герой. Сапраўды, пры жыцці Джэроніма забіў шмат цывільных асобаў, і сучаснікі, па вялікаму рахунку, баяліся яго не менш, чым амерыканцы Бен Ладэн і яго шахідаў.

Хтосьці з жыхароў Арызоны ў пятым пакаленні на адным з амерыканскіх інтэрнэт-форумаў згадаў адпавяданні дзеда пра тое, што ў часы Джэроніма апачы-юнак мог ажаніцца выключна тады, калі прыносиў будучаму цесцю набор з пенісаў, якія адразу ў ворагаў.

«American Spectator», адзін з флагманаў амерыканскай кансерваторыі, прызнае: «Трэба прызнаць, што тузыльцы

Адміністрацыя ЗША сцвярджае, што не мае ніякіх забабонаў супраць індзейцаў. Выбар на карысць імя Джэроніма адпавядае традыцыі

да з'яўлення янкі жылі ў стане перманентнай міжкланавай вайны. Іракезы вынішчылі буронаў без дапамогі французаў і англічан. Яны забівалі адзін аднаго задоўга да таго, як сюды прыбылі еўрапейцы. Усе індзейскія цывілізацыі былі занаваныя на канцэпцыі гвалту і крыўі, у той час як хрысціянскія каланісты як мінімум ведали, што такое прынцып гуманнасці. У гэтым плане назваць аперацыю супраць Бен Ладэну «Код Джэроніма» цалкам нармальная».

У любым выпадку, дыскусія вакол правадыра апачы мае свае пазітыўныя наступствы. Амерыканцы згадалі пра індзейцаў, у якіх праблема традыцыйна хапае. Так, 70 працэнтаў тых жа апачы — далёкіх родзічаў Джэроніма — зараз сядзяць без працы. Рознага кшталту грамадскія арганізацыі ўжо заклікалі адміністрацыю Абамы правесці аперацыю «Код Джэроніма-2», сутнасцю якой павінна быць сацыяльна-еканамічная падтрымка насельніцтва індзейскіх рэзервацый.

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЕСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Празаходні палітык Андрэй Саннікаў стаНЕ «разменнай картай», якую Лукашэнка выкарстоўвае для таго, каб Еўропа адмовілася ад планаў новых санкцый супраць Беларусі. Мінск знаходзіцца ў настолькі цяжкім эканамічным становішчы, што дадатковыя санкцыі наўрад ці яму спадабаюцца. Усяго ў «калодзе» Лукашэнкі да чэрвеня апынеца каля 40 «карт» рознай якасці. Каму і калі атрымаецца выйсці з турмы, залежыць толькі ад Лукашэнкі. У свой час ён памілаваў асуджанага на 5,5 гадоў за хулігансці апазыцыянеры Аляксандра Казуліна дзеля паліпшэння іміджу краіны і аднаўлення адносін з Еўропай. Незразумела пакупу (прынамсі да завяршэння ўсіх судовых працэсаў), які будзець умовы новага размену і колькі карт Лукашэнка пакіне сабе.

Лента.ру (Расія)

Эканамісты не думаюць, што праблемы беларускай эканомікі могуць перакінуцца на іншыя краіны Усходняй Еўропы, у сувязі з тым, што краіна маленькая і знаходзіцца ў ізаляцыі. Аднак растучыя эканамічныя праблемы ставяць пад сумнёў здольнасць краіны выплачваць свае абавязкі і прыцягваць новае фінансаванне. Сваё вартае жалю становішча беларускія ўлады яшчэ больш пагоршылі, засудзіўшы кандыдатаў прэзідэнты Андрэя Саннікава.

«Wall Street Journal» (ЗША)

Хаця Крэмль не так катэгарычна реагуе на парушэнні правоў чалавека ў краіне, як Заход, расійскія лідари даўно стравілі цярпенне ў адносінах да непрадоказальнага беларускага кіраўніка ў сувязі з яго адмовай падтрымліваць некаторыя палітычныя ініцыятывы Масквы і

адмовай адкрыць беларускую эканоміку для расійскіх інвестыцый. Аднак Расія працягвае працаўцаў з Беларуссю і не зацікаўлена ў яе банкруце.

«Christian Science Monitor» (ЗША)

Прысуд Саннікаву сімвалізуе бяссілле Еўропы. Заход, наогул, распачаў спробу, хай і недастатковую, паслабіць жалезнью хватку Лукашэнкі ўнутры краіны. Гэта спроба не ўдалася. Зрэшты, той факт, што Мінск тупа рэагуе толькі на эканамічныя стымулы, тлумачыцца пазіцыяй не столькі Заходу, колькі Масквы. На нейкі час Беларусь і Расія пасварыліся. Але затым, за некалькі дзён да прэзідэнцкіх выбараў у Беларусі, Мядзведзёў стаў на бок афіцыйнага Мінску. Зразумела, не без карыслівых меркаванняў, тым не менш гэты факт надаў Лукашэнку ўпэў-

ненасць у тым, што Москва для беларусаў усё яшчэ бліжэй за Брусэль. Еўрасаюзу даводзіцца прызнаць: Заход не можа пайўпльваць на рэжым у Беларусі, а Расія не жадае. Для Лукашэнкі гэта — суцяшальная перспектыва.

«Suddeutsche Zeitung» (Германія)

Катастрафічна дэвальвація нацыянальнай валюты, адсутнасць золатавалютных рэзерваў, сотні тысяч беспрацоўных — былая савецкая рэспубліка Беларусь на краю прорывы. Чыннікі краізму: папуляція перадвыбарная абяцанні прэзідэнта-аўтакрату Аляксандра Лукашэнкі і эканоміка, якую не разфармавалі яшчэ з часоў СССР. Здаецца, адзіны шанец рэжыму Лукашэнкі выратаваць сваю эканоміку — гэта атрымаць крэдыт за мяжой.

«Cyberpresse» (Канада)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

РАСІЯ. ВЕРНІКІ АПОСТАЛА ПУЦІНА

Aкаваецца, што яшчэ ў 2005 годзе пад Ніжнім Ноўгарадам узнікла секта вернікаў, якія лічаць, што Пуцін — рэйнкарнацыя апостала Паўла. Лідар секты, маці Фаціньня, сцвярджае, што на Пуціна сышоў Святы Дух. Адбылося гэта пасля таго, як ён стаў прэзідэнтам. А раней, быццам, Пуцін служыў цёмным сілам — КДБ. Як не дзіўна гучаць ідэя Фаціньня, якая сцвярджае, што нават перапісваецца з Уладзімірам Уладзіміравічам, яны карыстаюцца фантастычнай папулярнасцю сярод простых расіян. Па словам сведак, да яе едуць з усёй краіны, на яе імя перапісваюць вялізарныя сумы, шмат хто гатовы задарма працаўцаў на яе. Цікава, што гімнам секты з'яўляецца вядомая савецкая дзіцячая песня «Пусть всегда буде солнце». Апошнім часам сектанты сталі настолькі заўважнымі, што прэс-сакратар прэм'ера РФ быў вымушаны зрабіць спецыяльную заяву, на якой адзначаецца, што прэм'еру імпануе высокая адзнака яго дзейнасці, але не трэба забывацца на запаведзь «Не ствары сабе куміра». Дарэчы, Фаціньня да таго, як пайшла ў секту, сядзела ў труме за махінацыі.

На матэрыялах расійскай прэсы

КЫРГЫЗСТАН. ДЭБАТЫ ВАКОЛ ЗМЕНЫ СЦЯГА

УКыргызстане пачаліся спрэчкі наконт змены сцяга. Ініцыятары кампенсуюць, што цяперашні чырвоны колер сцяга асацыюеца з крывей. Менавіта таму ў Кыргызстане прайшлі кровапралітныя канфлікты. У якасці альтэрнатывы прапануюць узяць за аснову сцяг Кіргізскай ССР, дзе апрош чырвонага поля прысутнічалі таксама сіні і белы колеры. «Сіні колер сцяга сімвалізуе бясконца неба, чистую воду. Цяперашні чырвоны сцяг краіны шмат у каго асацыюеца з крывей. Можа, адсюль усе нашы рэвалюцыі, бесперапынныя беспарафдкі ў краіне і хаос?» — кажа адзін з прыхильнікаў рэформы. У яго хапае апанентаў. «Калі вам паўсюль бачыцца кроў, то трэба зварнуцца да лекара. Мы не павінны апускацца да ўзору шаптух, мы не павінны верыць усякім забабонам толькі з-за таго, што дэпутату саснілася кроў», — сказаў прыхильнік цяпрашняй сімволікі. Дзяржаўны сцяг Кыргызстана зараз уяўляе сабой палатно чырвонага колеру, у цэнтры якога размешчаны сонечны дыск з 40 праменяімі, усярэдзіне якога чырвоным колерам намаляваны тундук — раשэцістая адтуліна ў купале юрты для яе асвятлення і выйсця дыму. Тым часам ідэя змены сцяга выклікала вялікі грамадскі рэзананс. Да амбэркаўання змены сцяга далучыліся шматлікія жыхары Кыргызстана. У інтэрнэце ўжо створаныя інтэрнэт-супольнасці за і супраць старога сцяга.

На матэрыялах кіргізскай прэсы

ФРАНЦЫЯ. НА МЯЖЫ ДЫПЛАМАТЫЧНАЙ ВАЙНЫ

Усё пачалося 13 мая, калі французскі МЗС заявіў, што вельмі расчараўаны «несяброўскім і агресіўным жэстам з боку ўраду Яе Вялікасці». Нежаданне сябраваць і агресіўнасць англічан прайяўляліся ў

тым, што кансерватыўна-ліберальны кабінет Дэвіда Кемерана заклікаў кіраўнікоў 25 краін, якія ўваходзяць у склад ЕС, як мага хутчай змяніць праписку ўрапейскага парламента. Як вядома, зараз ўрапейскі парламент чымсьці нагадвае вандроўны цырк. Парламенцкія камітэты, камісіі, кіраўнічыя структуры знаходзяцца ў Брусселе, а сам парламент засяда два разы на год непасрэдна ў Страсбургу. Рэгулярныя ваяжы дэпутатаў з Брусселя ў Страсбург і назад каштоўні ўрапейскім падат-каплацельшчыкам нямала. Аднак нават калі ініцыятыва брытанцаў была б суперправільнай, у вачах французаў яна з'яўляецца сімвалічным замахам на гонар французскай нацыі. «Францыя будзе выкарыстоўваць усе магчымыя сродкі, каб абараніць парламент у Страсбургу», — кажа прадстаўнік французскага дыпламатычнага ведамства.

На матэрыялах «Le Monde» (Францыя)

БЕЛЬГІЯ. АМНІСТЫЯ ДЛЯ ЖОНКІ ПЕДАФІЛА

Мішэль Марцін, жонка вядомага бельгійскага педафіла Марка Дзютро, выйдзе на волю праз пару тыдняў. Такое рашэнне прыняў спецыяльны суд, які разглядае скаргі вязняў. Нагадаем, што за краты Мішэль трапіла ў 1996 годзе ў рамках справы свайго мужа, якога абвінавацілі ў забойстве і згвалтаванні ў дзяўчынкам, самай старэйшай з іх было 8 гадоў. Сам Марк атрымаў пажыццёві турэмны тэрмін, а яго жонку адправілі на нары на 30 гадоў. Аднак свой тэрмін яна цалкам не дасядзела. Праз 15 гадоў яе вырашана вызваліць. Рашэнне выклікала шок у сём'ю ахвяр педафіла і шматлікіх юристыў. Яны не разумеюць, як можна выпускаць на волю асобу, якая, адпаведна матэрыялам справы, прымала непасрэдны ўдзел у здзеях з дзяўчынкам. Так, адну дзяўчынку яна марыла голадам, у выніку чаго тая памерла. Чыноўнікі, адказныя за рашэнне прызваленне мадам Дзютро, спасылаюцца на яе паводзіны на зоне. Па іх словам, яна стала вельмі набожнай і кaeцца ў сваіх злачынствах. У бельгійскім грамадстве зноў адрадзіліся чуткі пра тое, што Дзютро быў звязаны з некаторымі педафіламі — сябрамі ўраду.

На матэрыялах бельгійскай прэсы

► ВЫБАРЫ

НЕЗАЛЕЖНАЯ ШАТЛАНДЫЯ

Алег НОВІКАЎ

**Аб'яднае Карапеўства
Вялікабрытаніі хутка можа
ператварыцца ў Англійскае
Карапеўства. Сенсацыйная
перамога на выбарах
шатландскіх нацыяналістай
адчынне зялёнае свято
адраджэнню незалежнай
Шатландыі.**

Калі мінулай восенню Алекс Сэлманд — прэм'ер Шатландыі і лідар Нацыяналістай шатландскай партыі (SNP) — заявіў пра адтэрміноўку рэферэндуму пра незалежнасць, нацыяналісты плакалі. Гэты сумны дзень паўнёўвалі з 22 ліпеня 1298 года, калі англічане разблі шатландцаў, якімі кіраваў Ульям Уолес (менавіта пра яго распавядзе папулярны фільм «Адважнае сэрца» з Мэлам Гібсанам у галоўнай ролі).

Плебісцыт, нагадаем, давялося адміністэр з-за кепскіх дадзеных сацыялагічных апытанняў. Паводле лічбоў, за пачатак т.зв. devolution (працэс выхаду рэгіёну са складу Вялікабрытаніі) гатовыя былі галасаваць максімум 30 працэнтаў электратраты. Такая была рэакцыя насельніцтва на кризіс, адказнасць за які часткова пераклалі на ўрад, які фармаваў пераклалі на ўрад, які фармаваў SNP.

Сэлманд казаў, што ў такіх умовах лепш не рызыкаўцца. Стایка, па яго словам, занадта вялікая: у выпадку правалу плебісцыту тэма незалежнасці вернецца ў палітычную павестку дня толькі праз 10–15 гадоў. У якасці кампенсацыі прэм'ер пропанаваў прызначыць новую дату рэферэндуму пасля 5 мая (дзень выбараў у шатландскі парламент). У такі аптымістычны сценарій мала хто верыў. Прызначыць рэферэндум можа толькі партыя-пераможца, а на той момант рэйтыйнг нацыяналістаў быў значна ніжэй, чым лейбарыстаў (галоўныя канкурэнты SNP).

Аднак прыйшло 5 мая — і ўсе прызналі палітычны геній Сэлманда. Пад яго кіраўніцтвам партыя мабілізавалася і зрабіла палітычны ўспех: па выніках выбараў у нацыяналістаў 69 мандатаў (усяго ў шатландскім парламенте 129 дэпутацкіх месцаў). Нацыяналісты павялічылі сваё працтва на 23 дэпутата. За іх галасавала 45 працэнтаў выбаршыкаў. Як вынік, Сэлманд застаецца прэм'ерам. Праект незалежнай Шатландыі не знік, а наадварот, здаецца, як ніколі блізкі да реалізацыі.

Зараз усе палітычныя эксперты Вялікабрытаніі намагаюцца зразумець, што ж здарылася. Безумоўна, сваю ролю згуляла харызма лідара SNP. Згадваюць, што Сэлманд мае вялікі талант пераконваць людзей. У 1990 годзе ён здолеў давесці Шону Конэрэй, самому славутаму шатландцу ў свеце, то, што галасаваць трэба выклічна за SNP. Ахвярамі яго чараў стаў іншыя вядомыя людзі ў краі, напрыклад, уладальнік суперпапулярнага клубу «Глазга

Рэйнджарс». Пры гэтым асобы, якіх Сэлманд перакаваў у нацыяналісты, не толькі аддавалі галасы за SNP, аднак часта становіліся партыйнымі донарамі.

Шмат каму імпануе энтузізм Сэлманда, калі гаворка ідзе пра незалежнасць. У адрозненні ад SNP, ні лейбарысты, ні кансерваторы не маюць глобальных альтэрнатыўных праектаў. Пры гэтым, аднак, Алекс не пераходзіць мяжу. Так, Сэлманд выступае за тое, каб фармальны кіраўнік будучай незалежнай Шатландыі заставалася каравелю Елізавета. У час кампаніі ён расставіў акцыёнты так, каб слова «незалежнасць» было хутчэй звязаное з правами шатландцаў самім кантролюючым публічнымі фонды.

Таксама варта згадаць, што за пяць гадоў знаходжання ва ўрадзе нацыяналісты давялі, што могуць быць кампетэнтнымі адміністраторамі. Іх перасталі трывалы за гаваруноў. Да іх пачаў прыглядзвацца буйны бізнэс.

Ёсць аўктыўныя фактары трывумфа SNP. Да іх можна аднесці катастрафічнае падзенне папулярнасці лібералаў. Такім аказаўся вердыкт выбаршыкаў ўз тое, што партыя Ніка Клега пагадзілася на кааліцыю з торы. Галасы ліберальнага электтарату дасталіся галоўным чынам нацыяналістам.

Нельга не згадаць левыя характары выбарчай праграмы SNP. Нацыяналісты абяцалі адміністэр плату за навучанне ў ВНУ, адміністэр шэргар камунікацыйных падаткаў, аптымізаваць працу медычных служб. У сваю чаргу, лейбарысты не асмеліліся фармуляваць такія радыкальныя лозунгі, што пазбавіла іх іміджу галоўнай сацыяльнай партыі.

Цяпер праціўнікі зацізываюць раны. Усе тры партыі, якія знаходзяцца ў апазіцыі да нацыяналістаў, цалкам змянілі кіраўніцтва. Актыўна пераглядаюцца быўшыя праграмныя канцепцыі, у якіх значнае месца займала крытыка незалежніцкага праекту.

На старонках левай прэсы ўсё часцей гучыць заклікі, каб шатландскія лейбарысты ўвогуле мелі цалкам незалежную ад Лондана структуру, каб быць блізкай да мясцовай тэматыкі. Адным з джокераў было тое, што SNP займаўся эксклюзіўна шатландскімі проблемамі.

Яшчэ большая сенсацыя здалася 6 мая. Адпусціць Шатлан-

дью нечакана пагадзіліся нават кансерваторы. Прэм'ер Дэвід Кемеран заявіў, што кабінет Яе Вялікасці не будзе чыніць праблем для правядзення рэферэндуму пра незалежнасць. Раней торы былі ў жорсткай апазіцыі да SNP, казалі, што ідэя рэферэндуму су-пярэчыць асновам брытанскага права.

Ёсць думка, што ў шэрагах кансерватораў існуе план аддзялення Шатландыі. У такім выпадку ў парламенце не будзе шатландскай квоты, якая традыцыйна складаецца з лейбарыстаў. Да прыкладу, за апошнія 20 гадоў толькі адзін раз кансерваторы выразіліся дэпутат перамагаў у Шатландыі. Калі не будзе гордзя, кансерваторы гарантуюць сабе парламенцкую большасць на пару дзесяцігоддзя наперад.

Сярод шараговых англічан папулярная думка пра тое, што шатландцы — гэта паразіты, якія шыкуюць, дзякуючы датацыям з цэнтру. Сапраўды, датацыі вялікія (агульныя субсіды Шатландыі штогод складаюць 8 мільярдаў фунтаў). У гэтым асяроддзі папулярны выраз: «Хопіць будаваць шатландскую незалежнасць за кошт англічан!»

Аднак самі нацыяналісты не спяшаюцца з рэферэндумам. Сэлманд кажа, што, хутчай за ёсць, ён будзе прызначаны на другую палову яго пяцігадовай кадэнцыі. Акрамя таго, гаворка будзе ісці не пра незалежнасць, а толькі пра фіскальную аўтаномію. Такі манеўр укладаецца ў стратэгію нацыяналістаў. Зарат, адпаведна аптымізм, поўнай незалежнасці жадае толькі трачніца шатландцаў. Затое абсолютная большасць выступае за пашырэння эканамічнай і фінансавай аўтаноміі. Абяцаючы незалежнасць у будучым і аўтаномію зараз, Сэлманд стварае шырокі сацыяльны блок, які ў перспектыве будзе гатовы прагаласаваць за адраджэнне шатландскай дзяржавы.

Аглядальнікі не бачаць тут нічога дзіўнага. Сэлманд — палітык з катэгорыі long player (доўгатэрміновы). Ён будзе чакаць зручнага часу, каб атрымаць гарантаваную перамогу. Гэта яго стыль. Неяк ён прызнаўся, што з'яўляецца антыподам галоўнага героя фільма «Адважнае сэрца», які марыў дабіцца незалежнасці за кошт адной удалай бітвы з англічанамі.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ВЫБУХ У КАЗАХСТАНЕ

Пасля Беларусі тэрарызм прыйшоу у Казахстан. 18 мая ў прыёмнай аддзялення Камітэта нацыянальнай бяспекі (аналаг нашага КДБ) горада Актобе прагучай выбух. Пра версii, рэакцыю грамадства і ўлады журналіст «НЧ» Алег Новікаў размаўляе з палітолагам з Казахстана Андрэем Грышыным.

— Значыць, тое, што адбылося ў Актобе, больш падобна на тэрарыстычны акт?

— Пра гэта цяжка казаць дакладна, таму што адсутнічае інфармацыя. Адказнасць за выбух у Актобе дасюль не ўзяла на сябе ніводная з тэрарыстычных арганізацый. Аднак на выхадку вар'ята-адзіночкі гэта ўсё ж мала падобна: занадта добра ён быў падрыхтаваны. Пояс шахіда — дзіўная экіпіроўка для криміналініка, які імкнуўся, па словах прокуратуры Казахстана, «ухіліца ад адказнасці». Калі Макатаў хацеў «ухіліцца», дзіўным выглядае яго ражэнне бегчы ад адказнасці наўпраст у прыёмную абласнога аддзялення КНБ.

Так што, хутчэй за ўсё, мы ўсё ж такі маем справу з тэрактам, які здзеяніі самазабойца. Здаецца, да такой думкі схіляюцца і спецслужбы. Інакш бы яны не паводзілі сябе так, як зараз. Ідуць ператрусы і затрыманні каўказцаў, якія жывуць у Актобе.

— Чаму каўказцы трапілі ў фокус інтарэсу КНБ?

— Актобе знаходзіцца на мяжы з Расіяй. Расійска-казахстанская мяжа вельмі празрыста. Гэтым актыўна карыстаючы баевікі разнастайных незаконных узброенных фармаванняў на Паўночным Каўказе (перш за ўсё — у Дагестане), якія за апошні час ператварылі Заходні Казахстан фактычна ў свою тылавую базу. Ёсць думка, што мясцовыя ўлады да апошніга часу спецыяльна імкнуліся не заўважаць прысутнасці прадстаўнікоў паўночна-каўказскіх узброенных фармаванняў на сваёй тэрыторыі.

За гэта, па маўклівай дамове з уладамі, баевікі не рабілі на тэрыторыі Казахстана нічога злачыннага. Магчыма, нешта парушыла гэтую дамову. Яшчэ адзін доказ на карысць каўказскага следу: пояс шахіда — тыповая зброя тэрарыстаў з Паўночнага Каўказу.

— Як грамадства рэагуе на падзею ў Актобе? Ці вераць простыя людзі ў версію ўлады?

— Безумоўна, шмат у каго гэта выклікала шок. «Няўжо да нас таксама прыйшоў тэрарызм?» — можна часта пачуць на вуліцах. Я б не сказаў, што ёсць стаадсцікавы давер да версii ўлады. Усё ж такі дробны крыміналінік пра-

выбух, ды яшчэ ў будынку КНБ, у якасці шахіда не думае. Яму значна лягчэй на зону сесці і там перабівацца, чым дэмантрышы на падарваш сябе. Нехта кажа, што Макатаў быў псаікам. Ёсць думка, што яго папросту давялі да такога кроку.

— Каўказская версія хутчэй працуе на карысць тээзісу пра тое, што ў Казахстане ўсё ёсць стакойна.

— Інцыдэнт у Актобе адбыўся праз месяц пасля праведзенай казахстанскім спецназам аперацыі ў адным з прыгарадаў Алма-Аты па ліквідацыі арганізаванай злачыннай групы. Падчас аперацыі быў забіты два чалавекі. Праса, са спасылкай на свае крыніцы, сцвярджае, што гэта быў не злачынцы, а эмісары, якія «адмыслова прыехалі ў Казахстан для стварэння мясцовага ісламіскага падполля». Справа ў тым, што Казахстан, з аднаго боку, шматэтнічная краіна, дзе многа дыяспар. З другога — краіна, якая мае празрыстыя межы. Таму ўсё рэгіональныя экстремісцкія рухі — тыя ж уйгуры або каўказцы — выкарыстоўваюць край у якасці базы, пры гэтым асабліва не канфліктуючы з уладамі. Зараз у адносінах бакоў назіраецца канфлікт.

— Чым ён можа быць выкліканы?

— Сілавікі маглі выпадкова зачапіць бізнес-інтарэсы адной з дыяспар. Тая вырашыла адпоміці. Праўда, нехта кажа, што пасля ўступлення Казахстану ў Мытны саюз адносіны ўлады і дыяспар, звязанных з палітычным экстремізмам, будуть пераглядацца. Быццам гэтага патрабуе Москва, якая не хацела, каб узбекскія, уйгурскія, курдскія і іншыя экстремісты, якія жывуць у Казахстане, маглі спакойна падарожнічаць у Расію. А магчыма, нашы спецслужбы самі разарвалі мір. Уся краіна трymаецца на Назарбаеве, якому ўжо за 70. Калі з ім нешта здарыцца, нельга выключыць канфрантацыі ўнутры краіны, якія могуць скарыстацца экстремістамі. Вось нашы чэкісты і заварушыліся. У любым выпадку, імідж рэжыму з-за выбуху аказаўся вельмі падмочаны. Хаця шмат што яшчэ будзе залежыць ад вынікаў следства.

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

МІКОЛА АЗАРАЎ

Украінскі прэм'ер спрабуе нешта рабіць, каб астудзіць палітычную атмасферу ў грамадстве пасля падзеі 9-га мая ў Львове. Нагадаем, што ў гэты дзень у Львове мелі месца сутыкі нацыяналістай і групы ветэранаў, абараняць якіх прыехалі з Крыму і Адэсы сябры розных прарасійскіх арганізацый. У якасці выйсця Азараў заклікаў да забороны галоўнай нацыяналістичнай групоўкі аўднання «Свабода» (лідар Алег Цягнібок). Ініцыятыва незвычайная, паколькі, як вядома, Партыя Рэгіёнаў раней давала гроши Цягнібоку, каб той адцягнуў галасы аранжавай

апазіцыі. У гэтым плане шмат хто не верыць, што Азараў усур'ёз збіраецца зачыніць «Свабоду». З іншага боку, сітуацыя на Заходній Украіне сапраўды выходзіць з-пад кантролю. Усі шакаваў выпадак у тым жа Львове, калі свабодаўцы ўварваліся ў кабінет губернатара і прымусілі яго падпісаць заяву пра адстайку. Не спяць у шапку і славянафлы. На ўсходзе Украіны пачалася кампанія байкоту тавараў, якія выраблены ў Галіцы. Кампанія называецца «Я не хчу карміць нацыкаў». На думку экспертаў, эмоцыі спадуць не раней за 22 чэрвеня, калі чакаецца чаргава супрацьстаянне. У адказ на візіт у Львову 9 мая славянафлы свабодаўцы вырашылі 22 чэрвеня прыехаць у Адэсу і прайсці маршам па вуліцах. У фінале праграмы мерапрыемства — урачыстая закладка каменя на месцы будучага помніка салдатам дывізіі СС «Галіччына». Думаецца, што бойка гарантаваная.

СЕБАСЦІЯН НЕРЦ

Новы старшыня нямецкай Партыі піратоў, Нерц быў абраны на пасаду партыйнага сходу, які адбыўся на мінульым тыдні. Партыя піратоў не праdstаўленая ні ў адным з нямецкіх парламентаў, аднак інтарэс да яе вельмі вялікі. Партыя піратоў, галоўным лозунгам якой ёсць скасаванне аўтарскага права на камп'ютарныя праграмы і свобода ў інтэрнэце, самая вялікая з нямецкіх партый, якія не набралі на выбарах 5 працэнтаў галасоў, неабходных для таго, каб трапіць у Бундэстаг. На апошніх федэральных выборах за Партыю піратоў галасавалі 2,4 працэнта (больш за мільён чалавек). Лічба неверагодная, асабліва з улікам таго, што партыя была створаная за год да дня галасавання. Наўрад ці за два гады, якія засталіся да наступных выбараў у Бундэстаг, піраты змогуць узняць свой рэйтынг, аднак маючи мільён выбаршчыкаў паўлітываць на расклад у новым парламенце яны дакладна здолныя. Не выключана, што Нерц і яго партыя могуць стаць уладальнікам залатой акцыі і будуть вырашыць фармат будучага парламенту і кабінету. З іншага боку, не выключана, што піраты могуць стаць самастойным палітычнымі акторамі. Усё залежыць ад вынікаў выбараў у гарадскім савет Брэмена, прызначаных на 22 мая. У Брэмене, які мае статус зямлі, у Партыі піратоў нядрэнныя шансы ўпісці ў парламент, паколькі тут галасавуць з 16-ці год. Праграма Партыі піратоў падабаецца, як правіла, тынейджарам.

МАМАТА БАНЕРДЖЫ

Лідар партыі «Trinamool Congress» паклала канец 34-гадовому дамінаванню камуністамарксістам у штаце Заходняя Бенгалія Індый. У партыі Маматы 75 працэнтаў месцаў у мясцовым парламенце. Перамога проста незвычайная з уліком таго, што партыя была створаная толькі ў 1994 годзе. Прычым ніякай асаблівой ідэйнай платформы партыя не мае і цалкам будзеца на харызме 56-гадовай жанчыны, якую аднапартыцы называюць «мама». Адпаведна гучыць і выбарчы слоган партыі: «Мама, зямля, народ». Партыя Маматы — гэта партыя нацыянальных меншасцяў Заходняй Бенгаліі, і перш за ўсё мусульман, якія складаюць больш за чвэрць насельніцтва штата і жывуць у сельскіх раёнах. Эксперты кажуць, што Мамата вельмі пашанцавала: яе партыя прыйшла ў палітыку, калі камуністы ўжо ўсім надакуячы і народ гатовы галасаваць хоць за каго. Тым часам хацелаася б згадаць гісторыю з Маматай, якая так і просіцца стаць сюжэтам для індыйскага фільму. Мамата зрабіла сабе імя дзяякуючыя справе Рамана (ісламскі хлопец, якога забіла паліцыя). Яна правяла юласнае расследаванне і ўстанавіла, што хлопца забілі па просьбе брата дзяячыны, якая кахала Рамана. Брат, фанатычны індуіст, гатовы быў пайсці нават на забойства, каб не дапусціць шлюбу сястры з мусульманінам.

► ЭМІГРАЦЫЯ

БЕЛАРУСКАЯ КАНАДА

Наталля ГАРДЗІЕНКА

Наталля Гардзіенка. Кандыдат гісторычных навук, аўтар кніг «Беларусы ў Аўстраліі» (Мінск, 2004), «Беларусы ў Вялікабрытаніі» (Мінск, 2010)

Цягам больш як шасці тыдняў, што я правяла ў Канадзе па запрашенні Згуртавання беларусаў, я пабывала ў розных гарадах, пераглядзела тисячы старонак дакументальных сведчанняў беларускай прысунтасці ў гэтай краіне, сустракалася з рознымі людзьмі старой і новай эміграцыі, запісвала інтэрв'ю. Розныя асобы, часам трагічныя лёсы, часам вельмі паспяховыя... Цікавыя чалавечыя гісторыі...

Менавіта такім канкрэтным людзям, якіх я бачыла на старых здымках і старонках архіўных дакументаў, а таксама з якімі я сустракалася асабіста ў часе падарожжа, будуць прысвечаныя наступныя мае матэрыйялы на старонках «Новага часу». Магчыма, праз гэта і ўся Беларуская Канада стане крыху бліжэйша для суродзічаў у Беларусі.

Да апошняга моманту я не верыла ў тое, што мае канадскае падарожжа ёсё ж адбудзеца. І нават калі нарэшце апынулася ў аэропорце Пірсаны ў Таронта, яшчэ да канца не ўсведамляла, што на запрашэнне Згуртавання беларусаў Канады я буду больш за месяц тут збіраць матэрыйялы для новай кнігі, прысвечанай ім — мясцовым беларускім эмігрантам.

Перадгісторыя

Беларуская Канада і была, і не была прадстаўлена ў літаратуры і публіцыстычы. У савецкія часы, калі Таварыства па сувязях з суайчыннікамі за мяжой актыўна кантактавала з прасавецкай Федэральнай рускіх канадцаў (створанай прадстаўнікамі міжнароднай эміграцыі, пераважна беларусамі), час ад часу выдаваліся адпаведныя брашуры. Тут пісалася пра падарожкі ў Канаду, спатканны з тымі беларусамі і пра іх «моцную тугу па Радзіме». Некаторыя з быльых суайчыннікаў і сапраўды вярталіся ў БССР, і нават рабіліся аўтарамі кніг, як Іван Шарынскі, што выдаў у 1969 годзе «Странствія по Канаде».

Аднак у гэтых выданнях зусім не згадвалася пра беларусаў, якія трапілі ў Канаду пасля другой сусветнай вайны. Значная іх колькасць — былья вайскоўцы славутай Арміі Андэрса ды перамешчаныя асобы. Яны стварылі тут беларускую дыяспару, гісторыя якой налічвае ўжо больш за 60 гадоў. Гэта былі прынцыпавыя антыкамуністы, і сваю гісторыю яны спрабавалі пісаць самі. Была англамоўная «Гісторыя беларусаў Канады» (1981) доктара Яна Садоўскага, была вялікая кніга Раісы Жук-Грышкевіч, прысвечаная жыццю і дзеянасці мужа, старшыні Рады БНР, былі кнігі такіх жа адданых жонак Марыі Ганько і Вольгі Грышку пра сваіх мужоў — грамадскіх дзеячаў дыяспары, былі ўспаміны Івонкі Сурвілы.

І нягледзячы на ёсё гэта Канада заставалася найменш вядомай для метраполіі краінай беларускай дыяспары. Патрэба даследавання наспела даўно, аднак не хапаланейшага апошняга штуршка. Цяпер жа ёсё нарэшце склалася, і пасля напісаных ужо мною кніг пра беларусаў Аўстраліі і Брытаніі яшчэ адзін дамінён у гэтым шэрагу выглядаў бы цалкам лагічна. З такімі думкамі і свядомасцю я пачынала сваё падарожжа ў новую беларускую краіну.

Беларуская Атава

Першым горадам, дзе я затрымалася і спаткалася з беларусамі, была Атава — прыгожая, але невялікая сталіца даволі вялікай дзяржавы. Тут, як належыць галоўнаму ўрадаваму гораду краіны, выдатна выконваецца прынцып дзяржаўнага дзвюхмоўя: усе надпісы робяць на дзвюх мовах, супрапоўнікі ўстановаў вітаюць цябе на дзвюх мовах, і нават прыпынкі ў аўтобусах можна пачуць і па-англійску, і па-французску. Цікава, што варта пераехаць раку Атаву, і трапляеш у іншы горад — Гаціно, што знаходзіцца ўжо ў франкафонім штаце Квебэк. Тут французскія надпісы папярэднічаюць англійскім і вылучаюцца большымі літарамі.

Арганізаваная беларуская жыццё ў Атаве пачалося пазней за іншыя канадскія гарады — ад 1970-х, калі сюды з Іспаніі перабралася сям'я Янкі і Івонкі Сурвілай. Доўгі час менавіта яны і складалі аснову Атаўскага аддзелу Згуртавання беларусаў Канады. Жывучы ў сталіцы, дзе размешчаны ўсе ўрадавыя ўстановы, Сурвілы асноўным кірункам сваёй дзейнасці абрали вонкавыя сувязі: яны рэпрэзентавалі беларусаў на розных шматкультурных імпрэзах, мелі сталую карэспандэнцыю з урадаўцамі і палітыкамі па беларускіх пытаннях. З іх ініцыятывы і ўдзелам у Атаве ладзіліся наўковыя і культурныя мерапрыемствы беларусаў. Пазней менавіта тут быў створаны Чарнобыльскі фонд, што займаўся арганізацыйным прыездам беларускіх дзеяцаў з бруджаных радыяцыйнай рэгіёнаў

на адпачынак у канадскія сем'і. Пра ёсё гэта я пачула ад самай удзельніцы ўсіх згаданых ініцыятыў Івонкі Сурвілы.

У 1990-х у Атаве асела багата прадстаўнікоў новай хвалі эміграцыі. Шмат сярод іх было праграмісташ, што былі запатрабаваны ў Канадзе. Спаткала я тут і прадстаўнікоў іншых професій: доктара медыцынскіх навук Пётру Мурзёнку і кандыдата хіміка-біялагічных навук ягоную жонку Наталлю, кандыдата філалагічных навук Грыну Лысенку і іншых. Менавіта з гэтымі людзьмі, шмат з якіх прафесійна адбыліся і былі паспяховымі яшчэ ў Беларусі, звязаны працягом беларускага жыцця ў канадскай сталіцы. І тое, што гэтае жыццё сапраўдны працягваецца, я змагла ўпэўніцца ў першы ж дзень свайго знаходжання тут, трапіўшы на святкаванне ўгодкаў беларускай незалежнасці.

Аднак найважнейшым пунктом маёй цікавасці ў Атаве былі не толькі людзі. Тут у Нацыянальным архіве Канады захоўваюцца беларускія фонды, з якімі даўтую ніхто з даследчыкаў не працаўваў. Гэта фонды прыватных асobaў і арганізацый. Адным з першых невялікіх стосаў пісьменнік Кастусь Акула. Пазней сюды трапіў архіў іншага беларускага пісьменніка і грамадскага дзеяча з далёкага Вініпегу Міколы Сільвановіча. Адразу пасля смерці доктара Яна Садоўскага, краўнік славянскага аддаў архіву ўкраінец паводле паходжання Майран Момрык далучыў да калекцыі шматлікую і разнастайную дакументальную спадчыну гэтага навукоўца. З часам тут апынулася паперы Раісы Жук-Грышкевіч (у тым ліку і вялікія архівы Згуртавання беларусаў Канады і Каардынацыйнага камітэта беларусаў Канады), Язэпа Баброўскага (архіў Беларускага нацыянальнага аб'яднання), ну і найбольш вядомы і нават легендарны ў нечым фонд беларускага літаратара і грамадскага дзеяча Сяргея Хмары.

Згаданыя зборы дакументаў з'яўляюцца сапраўднымі скарбамі для даследчыкаў не толькі канадскай дыяспары. Тут утрымліваецца карэспандэнцыя беларусаў з шматлікіх замежных асяродкаў, а таксама перыёдкі з розных краін свету. Не трэба казаць, з якім задавальненнем я цягам амаль месяца пераглядала адзначаныя дакументы, што становіцца асновай будучай кнігі.

**Беларускі асяродак
Манрэалі**

У сваёй архіўнай працы ў Атаве я зрабіла невялікі перапынак, каб наведаць Манрэаль. Цікава было пабачыць другі па велічыні франкамоўны горад свету.

Найбуйнейшы горад штату Квебэк, вядомы сваім універсітэтам, портам, саборам Нотр-Дам, алімпійскім стадыёнам ды хакейнай камандай, быў некалі яшчэ і цэнтрам беларускага жыцця. Згуртаванне беларусаў Квебеку было вядомае найперш

Беларускі сцяг ля гарадской ратушы ў Таронта, упершыню ўзняты ў 1970 г.

Беларуское святкаванне ў Таронта 1971 г.

свайм мастацкім калектывам. Найбуйнейшы з іх — мужчынскі хор «Жалейка», што складаўся з двух дзясяткаў беларускіх спявакоў, запісваў у 1950-х кружэлкі з беларускімі песнямі. Яго выступы можна было пачуць на нацыянальных мерапрыемствах і ў Манрэалі, і ў іншых канадскіх і амерыканскіх гарадах.

Доўгія гады галоўнымі дзеячымі асобамі беларускага жыцця ў Манрэалі была сям'я Анатоля Храноўскага, чацвёртадзяцей якога, народжаны ўжо ў Канадзе, быў пастаяннімі ўдзельнікамі ўсіх нацыянальных мерапрыемстваў. Сам Храноўскі і яго жонка-полька, што добра размаўляе па-беларуску, ужо колькі гадоў выдаюць адзіны ў Канадзе рэгулярны беларускі перыёдкі — квартальник пад назвай «Правамень». Сладар Анатоль да сёння застаецца ідэалістам, як і раней, марыць набыць беларусам свой куток, каб была там грамадская зала, бібліятэка, царква. Праўда, жыве сям'я беларуса ўжо не ў Манрэалі, а ў невялікім горным гарадку Сатан, на мяжы з ЗША, але сувязяў з манрэальскімі беларусамі не парывае. Хоць са старой эміграцыі засталіся ўжо лічаныя асобы, а новая пакуль болей занятая ўладкаваннем і вырашэннем сваіх эканамічных проблемаў.

Сучаснасць беларускага асяродку ў Манрэалі даволі няпэўная. У гэтым годзе мясцовыя беларусы не змаглі сабрацца на традыцыйнае сакавікове святкаванне. На жаль, не мела магчымасці і я спаткацца з іншымі манрэальскімі беларусамі. Але хочацца спадзявацца, што

багатая гісторыя гэтага беларускага асяродку не скончыцца і будзе мець працяг, трэба толькі пачакаць.

Беларусы Таронта

Скончыўшы свае архіўныя справы ў Атаве, я вярнулася ў Таронта. Гэты горад — цэнтр штата Антарыё — ужо больш за шэсць дзясяткаў гадоў з'яўляецца сапраўднымі цэнтрами беларускай Канады. Таронта сёння — месца канцэнтрацыі эмігрантаў розных нацыянальнасцяў. Тут ёсць польска-ўкраінскі, рускі, габрэйскі, кітайскі і іншыя нацыянальныя раёны, а таксама абсалютна інтэрнацыональны прыгожы цэнтр гораду з традыцыйнымі для сучасных мегаполісаў хмарочосамі і вялікімі гандлёвымі цэнтрамі, асартымент якіх не асабліва адрозніваецца ад нью-ёрскага ці лонданскага — яскравыя адзнакі глабалізацыі.

Менавіта ў Таронта ў 1948 годзе было заснавана Згуртаванне беларусаў Канады, што да сёння застаецца найбуйнейшай беларускай арганізацыяй у гэтай краіне. З часам у згуртавання з'яўліся свой дом — будынак, дзе месціцца Беларускі грамадскі рэлігійны цэнтр. Тут ёсць зала для правядзення нацыянальных мерапрыемстваў, а таксама не вялікай праваслаўнай каплічкай Св. Кірылы Тураўскага, дзе штотыдзен праводзіць беларускі епископ Беларускай Аўтакефальтай Праваслаўнай Царквы Святаслав.

Гісторыя беларусаў Таронта ведае шмат цікавых момантаў: гэта і беларускія песні, што ў

1950-х перыядычна гучалі на мясцовым радыё, і беларускія выставы ды цэлья павільёны на рэгулярных шматнацыянальных фестывалях «Караванах» у 1970-х, і рэгулярныя сустрэчы беларусаў Паўночнай Амерыкі, што час ад часу праводзіліся ў гэтым канадскім горадзе, і беларускія перыядыкі, і цэнтр адпачынку «Слуцк» на прыгожым возеры, і шмат іншых цікавых ініцыятыў.

Ведае беларуская гісторыя Таронта і вялікі палітычна-рэлігійны падзел, у выніку якога ад 1952 года ў горадзе дзеянічалі дзве канкуруючыя беларускія арганізацыі: побач са Згуртаваннем беларусаў Канады (ЗБК) з'явілася створана часткай ягоных быльых сябраў Беларуская нацыянальнае аб'яднанне (БНА), а пры ім і асобная беларуская царква Св. Ефрасіні Полацкай. Час вызнанчыў так, што БНА не мела такой

працяглай гісторыі, як ЗБК, але царква існуе і да сёння. Праўда, акрамя назвы нічога беларускага тут, на жаль, не засталося: маладая беларуская эміграцыя ў гэту царкву не прыйшла, а новы святар-украінец стаў гуртаваць вакол сябе выхадцаў з усяго былога ССР. На мясцовыя набажэнствы прыходзяць і рускія, і украінцы, і грузіны, і маддаване, і іншыя. Няма толькі беларусаў, таму з прыгожай царкоўнай залі папрыбіралі і беларускую сімваліку, і партэрты беларускіх класікаў.

У Таронта была яшчэ і асобная групоўка беларусаў, якую называлі «хмараўцы». Яе лідар пісьменнік Сяргей Хмара выступаў супраць палітычнай падзелу беларускай эміграцыі і ў выніку, не далучыўшыся ні да адной з групаў, стварыў сваю — «трэцюю силу». Ён меў прыхільнікаў у розных краінах, і іх допісы можна

пабачыць на старонках выдаванай Хмарам газеты «Беларускі голос». Гэты перыядык, што выходзіў цігам сарака гадоў — ад 1952 да 1992-га — стаў адным з найбольш працяглых беларускіх выдавецкіх праектаў на Заходзе, а рабіў яго пераважна адзін чалавек — сам Сяргей Хмара. Акрамя таго, ён стаў заснавальнікам Канадскага клуба этнічных журналістаў і пісьменнікаў, а ягоная дачка Магдалена сёння з'яўляецца нацыянальным віцепрезидентам адной з канадскіх тэлекампаній.

Сам падзел і яго носьбіты сёння ўжо адышлі ў нябыт і пакінулі па сабе знакамі хіба што помнікі на могілках. Спеціяльных беларускіх дзялянок на могілках канадскія беларусы не куплялі, магчыма таму, што прыезджали яны сюды яшчэ маладымі і думаць пра гэткія праблемы

ад пачатку не хацелі, потым жа было цяжкай. У выніку беларускія магілы можна знайсці часта на вялікіх украінскіх могільніках. Збіранне звестак пра беларускія пахаванні — яшчэ адна цікавая сфера даследчай дзеянасці.

Але беларуское жыццё ў Таронце не скончылася з адыходам старых беларусаў. Даволі багатым на падзеі яно застаецца і сёння. Ужо каля 10 гадоў тут дзеянічае спеўны гурт «Яваровыя людзі», створаны і кіраваны былой журналісткай «Нашай нівы» Віялетай Кавалёвой. Выдаецца (праўда, не вельмі рэгулярна) газета «Беларускія слова». Тут праводзяцца беларускія мерапрыемствы рознага фармату. Прыкладам, у гэтым годзе святкаванне югодаў 25 сакавіка тут адбывалася ў выглядзе вялікага мітынгу на гарадской плошчы з удзелам канадскіх палітыкаў.

Іншыя беларускія месцы

У часы росквіту Згуртавання беларусаў Канады ягоныя аддзелы былі ў Садбуры, Лондане, Гамільтане, Ашаве. Асобным беларускім цэнтрам быў таксама далёкі Вініпег. Аднак з часам згаданыя асяродкі спынілі сваё існаванне. Ёсць асобныя сем'і: так, у антарыйскім Лондане яшчэ жыве Людміла Рагуля, жонка вядомага беларускага дзеяча і таленавітага доктара Барыса Рагулі, у Кінгстане жыве жонка Алеся Грыцку, аўтара дысертацыі, прысвечанай Максіму Багдановічу, Вольга Грыцку. Ва ўніверсітэце Ватэрлоа працуе прафесар-беларуст віт Зіна Гімпелевіч. Асобныя сем'і старой эміграцыі і прадстаўнікі новай ёсць у Вініпегу. Магчыма, калісці беларуское жыццё адновіща ці народзіцца і ў іншых месцах Канады.

ПАДРАБІЯНСЦІ

ВІВАТ, «ДУДАРСКІ ФЭСТ»!

Анатоль МЯЛЬГҮЙ

Юбілейны дзясяты «Дударскі фэст» стаў добрым падставай для асэнсавання ролі гэтай папулярнай імпрэзы ў сучаснай беларускай культуре. Незалежная музычная дзея, імя якой даў яе заснавальнік, дудар і майстрап Тодар Кашкурэвіч, спрыяла таму, што дударскі рух беларусі набыў рысы трывалай айчыннай культурніцкай з'явы.

Думкі напярэдадні

Дзяякуючы фэсту ў нашай краіне з'яўляўся цэлы шэраг таленавітых выкананіццаў — гуртоў і капэлаў, хлопцаў і дзяўчын, нават дзетак! Их талент мае матэрыяльнае падмацаванне: у краіне працуючыя нямала дастатковая спрэцыкаваных майстроў, якім пад сілу ажыццяўлюць любыя мары выкананіццаў — зрабіць якасны інструмент для канцэрту і студыйных записіццаў. Дзяякуючы «Дударскому фэсту» нашы выкананіцы навучыліся граць у вялікіх канцэртных залах і на свежым паветры, у гуртках і сольна, імправізаваць пад электронныя рытмы ды-джэйў. Стала працуе «Дударскі клуб» — месца сустрэч і абмену вопытам дудароў, прыхільнікаў медьеўальных культуры. А адзін з заснавальнікаў ціперашаўняга «Дударскага фэсту» Зміцер Сасноўскі выдаў грунтуюны твор «Гісторыя беларускай музычнай культуры ад старажытнасці да канца XVIII ст.», які застаецца адзінным дапаможнікам для навучэнцаў дзяржаўных музычных установ і дэведнікам для аматараў сярэднявечнай музычнай культуры Беларусі.

Пра гэтыя вехі развіцця айчыннай дударскай школы думалася, калі арганізаторы абавязцілі пра дзясяты юбілейны «Дударскі фэст», на які былі запрошаны шмат гасцей з усёй Еўропы. Дзеля гэтага быў задзейнічаны магчымасці амбасадаў Германіі і Швецыі, сяброў з Польскага інстытуту ў Мінску. Ды і сам фэст пераўтва-

рыўся ў шматдзённы музычны марафон, у якім удзельнічалі і гаспадары імпрэзы, і гості нашай краіны. Адной са знакавых падзеяў «Дударскага фэсту» стаў сольны канцэрт шведскага медьеўального гурта «Hedningarna», а таксама ўнікальны канцэрт гурта «ESSA», кіраўніком якога з'яўляецца заснавальнік і адзін з гуру айчыннага дударскага руху, майстрап і дудар Тодар Кашкурэвіч.

Але па традыцыі «Дударскага фэсту» самая цікавая музычныя сустрэчы, самая «ўдарная» выступленія былі назапашаны на апошні дзень імпрэзы. Вось і канцэрт у сталічным клубе «Рэактар» не стаў выключнінем з правілаў: маладыя людзі, якія запоўнілі танцпол клуба, спадзяваліся на сустрэчы з унікальнымі выкананіцамі, а таксама на тое, што змогуць патанчыць пад єўрапейскія мелоды, сустрэчаць сам-насам са сваімі кумірамі з роднай Беларусі...

Ад «Боны Сфорца» да «Кашлатага Вока»

Першымі на сцэну «Дударскага фэсту» выдучы Зміцер Сасноўскі запрасіў не надта знаёмымі слухачамі медьеўальных гурта «Бона Сфорца». Прыйшлі пільным разглядзе аказаўся, што гуртом кіруе і саліруе вядомая выкананіца на дудзе, лідар жаночага гурта «Расалія» Аксана Касцяні. Цяпер у складзе гурта «Бона Сфорца» былі заўважаны хлопцы, якія сваім незвычайнімі інструментамі надалі гучанню больш экспрэсіўнасці і музычных фарбаў. Эспертуар гурта «Бона Сфорца» нечым нагадваў «расаліеўскі» — шмат танцавальных мелодый («Базар», «Ліяоніха»), апрацоўкі єўрапейскага фальклору, аўтарскія кампазіцыі («Светавіт»). Як заўсёды, зоркай канцэрта стала сама Аксана. Яе выкананіе майстэрства, як і заўжды, было з захапленнем сустрэтае слухачамі.

Наступны ўдзельнік «Дударскага фэсту» — шоў-гурт «Яварына», які завяршае свае пераўтварэнні ад гурта-акампаніяту аднайменнага тэатра танца да паўнавартаснага медьеўального калектыву. Цяпер цэнтрам музычнага дзеяння, якое адбываецца падчас канцэрта гурта, з'яўляецца інструмент нямецкага

находжання — дудэльзак, на якім грае вядомы па канцэртах «Дударскага клуба» Зміцер Шыманска. Асабліва ўдающца музыкантам «Яварыны» апрацоўкі балканскага фальклору.

Вось хто па-сапрэдаднаму вылучаўся сваім неадынарным стаўленнем да дударскіх традыцый, дык гэта гурт «Кашлатага Вока»! Кожны раз, прадстаўляючы гэтых музыкантаў, вядучы «Дударскага фэсту» З. Сасноўскі адзначаў, што музыканты «Кашлатага Вока» з'яўляюцца пачыналінкамі новага напрамку ў фолк-музыцы — психа-фолка. Хоць на самай справе ў музыцы гурта заўважныя элементы фолк-рока, панка і пісіхадэліі, а цэнтрам канцэртнай дзеянісці з'яўляюцца сцэнічны перформанс, які ладзіць з дапамогай дуды фронтмана гурта В. Красулін. І гэты падыход знаходзіць водгук у слухачоў: з кожным канцэртам папулярнасць гурта расце, як расце і выкананіе майстэрства маладых музыкантаў.

«Fidelius»: дастыш Фантастыш!

Пасля такога энергічнага «разагрэву» публікі фестывалю быў патрэбен спарадынны эмацыйны «выбух». І гэты выбух забяспечылі нямецкія гості з медьеўальнага гурта «Fidelius», якія ўпершыню выступалі ў нашай краіне. Адзначу, што гурт «Fidelius» — tryba, у складзе якога выкананіцы на

флейтах, бубне і нямецкай цыstry. Удзельнікі гурта дасканала валодаюць прымамі старажытных нямецкіх скамарохаў, якія весялілі сялян і гараджан на кірмашах і народных святах. Элементы гэтых скамарошных забаў былі прадэмантраваны ў праграме гурта «Fidelius», што адбілася і на прыёме іх музыкі беларускімі слухачамі. Іх рытмічныя і адначасова меладычныя наігрывы, бытавыя і павучальныя балады сталі добры падставай, каб пусціць ў безаглядны скокі па ўсёй зале клуба.

На такім падвышаным эмацыйным фоне гурту «Стары Ольса» заставалася толькі выкананіца некалькі сваіх хітоў, каб слухачы віталі іх, як і нямецкіх музыкантаў з «Fidelius». Таму прагучалі такія вядомыя песні, як «Вітаўт», «Літвін», творы з «Полацкага сшытка» — «Немец», «Дрыгула», а таксама кампазіцыя «У карчме», што была прысвечана клубу, у якім адбываўся заключны канцэрт «Дударскага фэсту». Гэтым разам музыканты «Старога Ольсы» вырашылі скрыць публіку не толькі знакамітымі песнямі, якія добра вядомыя слухачам. Асабліва шчырава Зміцер Сасноўскі, які ў гэты вечар паказаў шмат унікальных выкананічных прыёмаў ігры на дудзе.

Пад дэвізам Open Europe

Музыкантаў з гурта «Open Folk» слухачам прадстаўлялі

«Fidelius»

супрацоўнікі Польскага інстытута ў Мінску, якія маюць вялікі вопыт супрацоўніцтва з арганізатарамі «Дударскага фэсту». З дапамогай Польскага інстытута беларускія слухачы пазнаёміліся з аўтэнтычнымі выкананіцамі Польшчы — гуртамі «Dudziarzy Wielkopolski» і «Kapela kozlarska Benia Kaspra z Przyprostyni», якія ўпершыню прадэмантравалі гуральскія дударскія традыцыі суседняй краіны краіны. Гэтым разам гасцем «Дударскага фэсту» стаў гурт «Open Folk», у складзе якога былі заўважныя не толькі старажытныя польскія смыковыя інструменты, але і іспанскія дуды — гайты. Гук гэтых інструментаў добра стасаваўся з єўрапейскай дудовай музыкай, якую з'яўляецца асновай рэпертуару польскіх медьеўальных выкананіццаў. Былі выкананы сюіта паводле французскіх музычных твораў для дуды XVIII стагоддзя, а таксама сюіта з польскіх народных танцаў гэтага ж гістарычнага перыяду. У рэпертуары «Open Folk» не толькі музыка Сярэднявечча, але і больш познія творы, якія адносяцца да эпохі барока.

Думаю, залішне нагадваць нашым чытачам тое, як сталічныя меламаны любяць экстремальныя рытмы дударскага рок-гурта «Litvintroll»! Гэтым вечарам усё паўтаралася наноў: слухачы, нягледзячы на позні час, з неірпіннем чакалі сваіх улюблёнаў. Тыя, адчуваючы адказніцца перад прыхільнікамі, па스타раліся выклікаці на ўсе «сто адсоткаў». На жаль, музыкантам гурта «Litvintroll» хапіла часу толькі нагадаць свае хіты з альбома «Rock'n Troll». Але музыканты «Litvintroll» запрасілі сваіх прыхільнікаў на будучую прэзентацыю новай кружлкі, якая адбудзеца ўжо, на жаль, не ў гэтым клубе.

P.S. Самы буйны і аўтарытэтны сталічны клуб «Рэактар» спыняе сваю дзеянісць. Таму самы час падзякаўаць нешматлікім працаўнікам клуба і яго дырэктару Андрэю Старцаву, якія спрычыніліся да арганізацыі шматлікіх канцэртаў беларускіх і замежных выкананіццаў, шмат зрабілі для сучаснай беларускай музычнай культуры, айчыннай рок-музыки ўсіх напрамкаў, для пасляховага правядзення «Дударскага фэсту». Гэта чарговы ўдар па незалежнай беларускай культуре, але мы застаёмся на новыя сустрэчы з таленавітай камандай Старцава.

КУЛЬТУРА

► ПАДЗЕЯ

НОЧ МУЗЕЯЎ-2011

Аляксей ХАДЫКА

Ноч музеяў, у першапачатковай назве «Вясна музеяў», — мерапрыемства, якое ладзіцца ў бліжэйшыя выходныя да Сусветнага дня музеяў (18 мая). Ініцыятыва нарадзілася ў 1997 годзе ў Берліне.

Восем год акцыю падтрымліваюць і ў Беларусі: пачаўшыся са сталіцы (сёлета ёй бралі ўдзел 13 мінскіх музеяў і каля 50 за межамі сталіцы), яна паступова пашырылася на ўсю краіну. Пры гэтым, аднак, стравіла свой выключна дабрачынны характар. Што рабіць — у нас крызіс, ды і ў старой Еўропе музеям даводзішча лічыць гроши, бо нават такія гіганты, як Луўр у Парыжы, не акуплююцца.

Толькі англіяканская традыцыя, падтрыманая моцнай эканомікай, зберагае прынцып бясплатнага доступу да сховішчаў помнікаў культуры — за выключненнем рэдкіх устаноў, кшталту лонданскіх Музеяў мадам Цюсо ці галерэі Тэйт. Як падкрэсліў напярэдадні Ночы музеяў намеснік міністра культуры Віктар Кураш, у атрыманні плаць за ўваход ёсьць рацыянальнае зерне — гэта не толькі заробак музеіных устаноў, але і магчымасць надаць дзеянню феерычна-тэатральныя характеристики, запрасіць актораў і музыкоў, замовіць касцюмы і дакаранцы.

Намесніца дырэктара Нацыянальнага мастацкага музея Надзея Усава прыгадала, што ў 2004 годзе, калі на дэбютную праграму начнога мерапрыемства, у той час бясплатнага, музейныя супрацоўнікі запланавалі паказ экзатычнага бодзі-арту, ажыятахны наплыў наведвальнікаў дасягнуў такіх памераў, што «будынак ледзьве не лопнуў». Давялося перыядычна зачыняць дзвёры. Што рабіць: у гэтым годзе ў VIP-залу ў

Мастацкім музеі, кошт праграмы ў якой склаў 45 тысяч рублёў, бясплатна не пускалі нават саміх кіраўнікоў установы.

Парарадавала тое, што зусім не танні кошт квітка ў 10 тысяч рублёў на астатнія экспазіцыі (у іншых музеях білеты былі таннейшыя) не спыніў вялізной плыні тых, хто жадаў трапіць на свята мастацтва. Хвост чаргі заўгнаўся на вуліцу Маркса ледзьве не да будынка філфака. Гэтым

разам у чаканні на ўваход госці не сумавалі: проста на прыступках ля ўваходу ўесь час гучалі ба-дзёрыя рокавыя кампазіцыі.

Слоганам дзяяния свята ў Мастацкім музеі ў гэтым годзе было «Прастора жанчыны», а правам на ільготны бясплатны ўваход карысталіся дамы, апранутыя ў кароткія чорныя сукенкі а ля Како Шанэль, з капялюшыкамі і вуалямі і на абцасах. Уся прастора вуліц вакол інтэр'еры поўніліся прыгожымі дзяўчатаамі, якія з зайдзросным імпэтам імправізівалі на зададзеную тэму.

Прастора жанчыны, убачаную ў яе часовых і духоўных праявах аўтары сцэнаграфіі дзеі зрабілі ключом для пабудовы сцэнічных пляцовак пад разнастайныя тэатралізаваныя шоў ад тэатра ценяў да разнастайных маскарадаў па ўсіх залах. Тут быў прасторы «Музы», «Часоў года», «Прынцэсы» (натуральна, у зале партрэтнага жывапісу), «Ідала» (пад гэта пасавала мастацтва мадэрну), «Жаночага інтэлекту» і нават «Жаночых забабонаў».

Феміністычная тэма вызначыла і выбар трох выстаў, адкрышчё якіх спецыяльна прымеркавалі да імпрэзы. Гэта была «Графіка Ню» (творы Сяргея Цімохава, Аляксандра Шапо, Андрэя Асташова і Андрэя Басалыгі), фотавыставка Андрэя Шчукіна і Дзяніса Нядзельскага «Копія ўяўнай рэальнасці» і «Кранальная выстаўва», дзе свае скульптуры прадставіў шэраг творцаў — Алех Варвашэнія, Аляксандар Мінькоў, Андрэй Вараб'ёў, Канстанцін Селіханаў і іншыя. Жаночая прыгажосць і прывабнасць увасаблялася ў фантасмагарычным змяшанні мастацкіх тэхнік і стыляў, эпох і часоў, твораў старога і сучаснага мастацтва, і ажывала ў святочных постацях шматлікіх наведвальнікаў. Цяжкі, але радасны дзень — або ночь — для гаспадароў музея, шмат з якіх

непасрэдна сустракалі публіку ў залах у таварыстве апранутага ў элегантны касцюм міністра культуры Паўла Латушкі.

Плыні вясёлай узбуджанай публікі перамішчаліся па цэнтральных вуліцах ад Мастацкага музея ў бок Нацыянальнага гісторычнага і ў адваротным кірунку — да Музей Купалы. Першы пераняў неаднаразовую выкарыстаную раней мастацкім музеем ідэю свята «Карцін, якія ажылі» — Вольга Смаляк прадстаўляла 35 карцін Андрэя Смаляка і 35 «фатаздымкаў» вядомых асоб — удзельнікаў праекта. Але і гасцей запрасілі да ўдзелу ў конкурсе «Mic (Містэр) Ноч, якія ажылі» — варта было прынесці рэпрадукцыю адвольнай карціны на ўласні густ і прыйсці ў касцюме, адпаведным адлюстраванню. Як звязка, у дэбюце музея наладзілі канцэрт — гучалі маладыя беларускія гурты. Рок, блуз, сусветная эстрадная класіка: амаль без папсы. Купалаўскі музей таксама пастараўся напоўніць свае інтэр'еры гукамі музыкі, паставіўшы акцэнт на джазовых кампазіцыях. Пакоі сустракалі сцэнамі побыту купалаўскай эпохі, адмыслова запрошаныя акторы забаўлялі дзяцей.

Музей сучаснага мастацтва здолеў з інтэрваламі ў гадзіну адчыніць чатыры экспазіцыі: беларуска-шведскай карыкатуры «Сам-насам з кліматам», сучаснага польскага жывапісу, фатографіі Андрэя Васілеўскага і біжуэтры... Наведаць усе пляцоўкі музеінага свята ў сталіцы 14 мая было немагчыма!

Калісці музей пачыналіся як храмавыя калекцыі. А наведванне сяяцьні у традыцыйнай культуре практыковалася рэгулярна. Калісці і сучасны чалавек мусіць прыйсці да высновы, што духоўныя практыкаванні, якімі з'яўляецца паход у музей, не варта абліжаўваць адным вечарам на год.

► ЮБІЛЕЙ

СКАРЫНА Ў ЛОНДАНЕ

Аляксей ХАДЫКА

15 мая споўнілася 40 гадоў з дня заснавання Беларускай бібліятэki i музея імя Францішка Скарыны ў Лондане. Мне пашанцавала патрапіць у гэту незвычайнную ўстанову 15 гадоў таму, калі яе нязменны дырэктар айцец Аляксандар Надсан ладзіў навуковую канферэнцыю да 400-годдзя Берасцейскай уніi.

Тры тыповыя двухпавярховыя чырвоныя дамкі ў ціхім паўночным раёне Лондана Фінчлі, на вуліцы Холдэн Роуд. У адным — царква, дзе кожны дзень ужо некалькі дзесяцігоддзяў пабеларуску правяцца літургіі і на-

бажэнствы — плён тытанічнай перакладчыцкай і святарскай працы айца Аляксандра. Насупраць — дамок для гасцей. Шмат год тут заўсёды можна спатканаць даследчыкаў-беларусісту з Беларусі і іншых краін свету, студэнтаў-тэолагаў, маладых паслушніцаў, якія адраджаюць грэка-каталіцкую беларускую царкву. I, нарэшце, сама бібліятэка і музей — сховішчы калі 40 тысяч стародрукаваў, рукапісаў: ад выданняў Скарыны, Статута ВКЛ 1588 года, кніг друкарняў з Куцейны, Вільні, Супрасля, старожытных мапаў да скарбаў XX стагоддзя. Першадрукі Максіма Багдановіча, Канстанцыя Буйло, Максіма Гарэцкага, Янкі Купалы, Максіма Танка. Рукапісы Купалы і Коласа, іншых аўтараў, збор даўніх архіўных дакументаў.

А таксама творы мастацтва: два слуцкія паясы, манеты і медалі ВКЛ, жывапісныя творы заходнебеларускіх мастакоў на чале з

атмасфера супольных малітваў, сняданкаў і вячэрні, шчырай адкрытасці і ўзаемадапамогі. Нават канферэнцыі і сустрачы, якія адбываюцца звычайна разам з Англа-беларускім навуковым таварыствам і пры ўдзеле сяброў Згуртавання беларусаў Вялікай Брытаніі праходзяць бытаварыскія сустрачы. I вядзенца вялікай навуковай працы.

Як не прыгадаць ужо памерлара ганаўцу айцец Аляксандар Надсан.

Выказываючы шчырыя віншаванні з юбілем, хочацца спадзявацца, што недалёкі той час, калі беларуская дзяржава пачне сплючваць свае пазыкі тым людзям і ўстановам, якія зберагаюць дух і спадчыну нашага народа за яе межамі.

спадчыны Гая Пікарду, як не сказаць ухвалына слова заўсёды шчыраму айцу Аляксандру, які ў гэтым годзе 8 жніўня адзначыць сваё 85-годдзе. Дай Бог здароўя і сіл, якіх пакуль, здаецца, столькі, што яго энергіі творчай працы пазайздросці бы і маладзейшы чалавек. Святарская, тэалагічная, навуковая дзейнасць, якая кіруецца з Бібліятэкі і музея Скарыны — не поўны пералік таго добра, што робіцца для беларусаў і беларускай царкве ў Лондане. Беларускім камітэтам дапамогі ахвярам радыяцыі ў Вялікабрытаніі, адной з першых ініцыятыў у замежжы, якая з 1989 года рэгулярна аказвае неацэнную дапамогу пацярпелым ад Чарнобыля ў нашай краіне, таксама кіруе айцец Аляксандар Надсан.

Выказываючы шчырыя віншаванні з юбілем, хочацца спадзявацца, што недалёкі той час,

калі беларуская дзяржава пачне сплючваць свае пазыкі тым людзям і ўстановам, якія зберагаюць дух і спадчыну нашага народа за яе межамі.

Новы Час

Агульнапалітычна
штотыднёвая газета
Выдаецца з сакавіка 2002 г.
Галоўны рэдактар
Кароль Аляксей Сципяновіч

Зарэгістравана Міністэрствам інфармацыі РБ. Пасведчанне
аб дзяржавай регистрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНУВАЛЬNIK: Мінскі гарадскі арганізацый
ГА ТБМ імя Ф. Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул.
Румянцева, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецкае ўнітарнае прадпрыемства «Час навінаў». Пасведчанне № 64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЭДАКЦЫI I ВЫДАЎЦА:

220113, г. Мінск, вул. Мележа, 1-1234.

Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 268 52 81.

novuchas@gmail.com; www.novuchas.org

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Плутас-Маркет».

г. Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова № 542

Падпісаны да друку 20.05.2011. 8.00.

Наклад 7000 асобнікаў. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазыцыі аўтараў.

Пры выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абавязковая.

Рукапісы рэдакцыя не вяртае і не рэцензуе мастацкія творы.

Чытальская пошта публікуецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.